

ומשקלה של כסף / מעלים על כל אחד שהקריב / כפות זהב
הן הן שהתכרכו ולא אירע בהן פסול / סליק פיסקא
הבקר לעולה שנים עשר פרים למר / נאמר לפי
שהוא אומר פר אחד בן בקר בלמד שכולם כשרו
לעולה / או כשנפתרש בו כשר לעולה / וכולם לא כשרו
לעולה / תלמוד לומר פר אחד מגיד שכולם כשרו למעלה /
מעלים על כל אחד ואחד שהקריב / שנים עשר פרים אילים
שני עשר / הם הם שנתנדבו ולא אירע בהם פסול / זאת חנוכת
המזבח אחרי המשח אותו לענין שאמרנו / סליק פיסקא
ובל בקר זבח השלמי / למה נאמר לפי שהוא אומר ולזבח
השלמים בקר שנים מלמד שכולם כשרו לזבח שלמי
או בקר שנפתרש בו כשר לזבח השלמים / ושאר כל הוכשרו
לזבח השלמים תלמוד לומר ולזבח דשלמים מגיד שכולם
כשרו לזבח השלמים / שמעלים על כל אחת אחת שהקריב
עשרים וארבעה פרים הן הן שהתנדבו ולא אירע בהם פסול /
זאת חנוכת המזבח אחרי המשח אותו לענין שאמרנו / סליק
ובבוא כשהאל אהל מועד / למה נאמר לפי שהוא אומר
וידבר יי אליו מאוהל מועד לאמר / שומע אני
מאוהל מועד ממש / תלמוד לומר ונועדתי לך שם / ודברתי
אתך מעל הכפרות / אי אפשר לומר מאוהל מועד שכבר נאמר
מעל הכפרות / ואי אפשר לומר מעל הכפרות שכבר נאמר
מאוהל מועד / כיצד יתקיימו שני כתובים זה על זה בתורה שני
כתובים זה כנגד זה והרי הם כותרי / זה על זה יתקיימו במקום
עד שיבוא כתוב אחד ויכריע ביניהם / ומה תל ובבוא משה
אל אוהל מועד מגיד הכתוב שהיה משה נכנס ועומד באוהל
מועד / והקול יורד משמי שמים לבין שני הכרובים והוא שומע
את הקול מדבר אליו בכתוב / רבי יהודה בן בתירה אומר הרי
שלשה עשר מיעוטי מיעט אהרן מכל דברות שבתורה / ובבוא
משה אל אוהל מועד לדבר אתו ושמע את הקול מדבר אליו / וידב
אליו / ונועדתי לך שם ודברתי אתך / אשר אינך רשם שמה /
לדבר אליו שם ביום צוותו את אשר יצוה / את כל אשר אצוה
אליו / ואחת במצרים ואחת בסיו / ואחת באוהל מועד / הרי
שלשה עשר מיעוטים / מיעט אהרן מכולם / ושמע את הקול /
שומע אני קול נמוך תל את הדברים האלה דברי יי אל כל
קהלכם / כתו אחד אום והיו קולות וברקים / וכתוב אחד אומר
קול דממה דקה כיצד יתקיימו שני כתובי כשהקול מדבר הכל
שותקים שנאמר דמו יושבי אי סוחר ציון עוכר ים מלאך / ואום
וידם אהרן דברי ר' אישיה / דבי יונתן אומר כתוב אחד אומר
קול גדול ולא יסף / וכתוב אחד אומר ואחר האש קול דממה
דקה / כיצד יתקיימו שני כתובים הללו כשהקול כרוך הוא
מדבר בקול גדול / ומלאכי השרת בקול נמוך שנאמר לא יחשו
המוכדים את יי אל דומי לכם / ואומר אל תתנו דומי לו עד
יכונן ועד ישים את ירושלם תחילה בארץ / סליק פיסקא

פרשת בהעלותך

למה

נאמרה פרשה זו לפי שהיא אומר והעלה
את נרותיה והאיר אל עבר פניה / שומע
אני יהיו כל הנירות דולקים על פני כל
המנורה תלמוד לומר אל מול פני המנורה ואירו שיחיה נרות
ספרי

אחת / עשרה זהב / היא של זהב ומשקלה של כסף או היא
של כסף ומשקלה של זהב / תל כל זהב הכפות עשרים ומאה /
הא אין עליך לומר כלשון אחרון אלא כלשון ראשון / היא של
זהב ומשקלה של כסף מלאה קטורת / זו קטורת דרב / סליק
פר אחד בן בקר שלא היה בעדרו כמזה / איל אחד שלא
היה בעדרו כמזה / כש אחד בן שנתו לעולה /
מגיד שכולם כשרו לעולה / איכבש שנתפרש בו כשר לעולה /
ושאר כולם לא הוכשרו ולפר אחד ואיל אחד / מגיד שכולם
כשרים לעולה / סליק פיסקא

ושעיר עזים א' לכפר על קבר התהום / ולזבח השלמים
בקר שנים מגיד שכולם כשרו לזבח השלמים /
או בקר שנפתרש בו כשר לזבח השלמים / ושאר כולם לא
הוכשרו לזבח השלמים תל לזבח השלמים / מגיד שכולם
כשרו לזבח השלמים / זה קרבן נחשת / משלו הכיף ולא שנבה /
משלמן שבטו והביא / זה קרבן / זה מביא נדבתי ואין היחיד
מביא קרבן נדבתי / זה קרבן זה מביא חטאת של חטא / ואין
היחיד מביא חטאת של חטא / זה דוחה את חטאת ואת
הטומאה / ואין היחיד דוחה את חטאת ואת הטומאה / סליק
ביום השני הקריב נתנאל בן צוער / הקריב את קרבנו
מה תל לפי שבא ראובן ועידר אבר די שקדמי
יהודה למסעות אקריב אני לתולדות / בוף בו משה ואמר לו
מפי הקודש נאמ' לי להקריב למסעות שבאם הקריב אין הקריב
אלא שנאמר לו מפי הקודש הקריב למסעות / נשיא ישישכר /
לפי שזכה נתנאל בכנה העלה עליו הכתוב כאילו הקריב
תחילה / אבא חנן אומר משום רבי אליעזר לפי שזכה נתנאל
בעיצה מעלה עליו הכתוב כאילו הוא הקריב תחילה וזכה שנית
בינה בחלקו שנאמר ומכני ישישכר ויעיר בינה לעיתים ואומר שרי
בישישכר עס בדורה / וישישכר בן ברוך בעמק וכן הכתוב משבח
בכתו דנים במצרים שנאמר ליישוב קשפת היישובי ואין
ישוב לא בית דין שנאמר ויבואו אליך כמביא עס וישובו לפניך
עמי / ואומר ויעקב איש תם יושב אהלים / ולבולן אמר שמח
זבולן בצאתך וישישכר באהליך / סליק פיסקא

זאת חנוכת המזבח ביום שנמשח בו ביום הקריב /
אחיה אומר ביום שנמשח בו ביום הקריב / או אינו
לא אחרי המשח אותו לאחר זמן היה הצו כשהוא אומר כאשר
צוה יי לתת להם ביום משחו אותם / הא למדנו שביום שנמשח
היה הצו / הא מה תל ביום המשח אותו בו ביום הקריב / מאת
נשיא ישראל / מגיד שכשם ששנו כולם בעיצה כך השו
כולם בברכות / קערות כסף שנים עשרה הן הן שנתערבו ולא
אירע בהם פסול / סליק פיסקא

שלשים ומאה קערה האחת למר / נאמר לפי שן קרבנו
קערות כסף אחת אין לי לא מוקד אחת שנתפרש
בו בשקל הקודש / קערה מגין תל כל כסף הכלים אלפים
וארבע מאות בשקל הקודש / ללמד שלא כלי בית עולמים
כלי הדיוט שקלן אחד ואחד חזר ושקלם אחד או ריבה או
מיעט אבל לו לא ריבה ולא מיעט / ר' נתן אומר כלי בית עולמי
שקלם כולם חזר ועשאן סימון חזר ועשאם כלים לא ריבה
ולא מיעט / סליק פיסקא

כפות זהב שנים עשרה למה נאמר לפי שהוא אומר כף
אחת עשרה זהב היא של זהב ומשקלה של כסף /
אחיה אומר היא של זהב ומשקלה של כסף / או היא של כסף
ומשקלה של זהב / תל כל זהב הכפות עשרים ומאה / היא אין
עליך לומר כלשון אחרון אלא כלשון ראשון היא של זהב

דכרי' ר' יוסי בר' יהודה אומר אף של עץ ושל חרס' אבל אין להם מין קשה' אל יקשו מין גרוטי' מה שאין בן בחצוצרות' אין של כסף לא יעשו של זהב אבל אין להם מין קשה עושי מין גרוטי' נמצא כשר במנורה פסול בחצוצרות' כשר בחצוצרות פסול במנורה' אין לי אלא מנורה' נרות גביעיר' כפתורות ופרחיה בניין' אלא כזמן שהוא מין והכר מין זהב מין קשר' כמראה אשר הראהו' את משה' להודיע שבחו של משה שכשם שאמר לו המקום כן עשה' רבי נתן אומר אין צריך' שהרי כבר נאמר וראה ועשה' מגיד הכתוב שהראוהו הקב"ה למשה כלים עשויים ובמנורה עשויה ונעשית כמה שנ' כמראה אשר הראהו' את משה כן עשה את המנורה' סליק פיסקא

זאת אשר ללויים שנים פוסלים בלויים ואין המום פוסל בלויים' שהיה בדין ומה במקום שלא פסלו שנים פסלו בבבוי' כגון שפסלו שנים אינו דין שיפסלו במומים תלמוד לומר אשר ללויים' שנים פוסלים בלויים' ואין מומים פוסלים בהם' סליק פיסקא

ומבין חמשים שנה כתוב אחד אומ' ומבין חמש ועשרים שנה ומעלה וכתוב אחד אומר מבין שלשים שנה' כיצד יתקיימו שני כתובים' מבין חמש ועשרים שנה לתלמוד ומבין שלשים לעבודתו ומבין חמשים שנה ישוב' שומע אני מכל עבודה במשמע תל' ולא יעבור עד' ושרת את אחיו באהל מועד' מלמד שחזר לנעילת שערים ולעבודת בני גרשים' רבי יהודה אומר הואיל ואמרה תורה ואמרת לא יעבוד עוד אני למדתי שהעובד בשלש' אינו עובד בעשר' וחמשה כך הכהן לא יעבוד בעשר' וחמשה תל' ולא יעבוד עוד' ושרת את אחיו באהל מועד ועבודתו לא יעבוד שנים פוסלים בלויים ואין פוסלים בכהנים שהיה בדין' וזכר במקום שלא פסל במומים פסל שנים' כגון שפסל במומים אינו דין שיפסלו שנים תל' ושרת את אחיו' שנים פוסלי בלויים ואין פוסלי בכהונה שער שלא נכנסו לוי' לארץ היו להם כשנים מבין שלשים שנה ועד כן מחמשים שנה' והכהנים משיביו שתי שער' עד עולם' אבל משכנסו לארץ' אין הלויים נפסלים אלא בקול' סליק פיסקא

וידבר י' אל משה במדבר סיני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים בחדש הראשון לאמר' בנגות ישראל הכתוב בדבר שהיה להם אחד עשר חודש' שהיו חונים לפני הר סיני' ללמד שאין מוקדם ומאוחר בתור' שבתחילת הספר הוא אומ' וידבר י' אל משה במדבר סיני באהל מועד וכאן הוא אומר בחודש הראשון ללמד שאין מוקדם ומאוחר בתורה' רבי אומ' אין צריך שהרי כבר נאמר ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה עד בואם אל ארץ נושבת' ועדיין לא אכלו ללמד שאין מוקדם ומאוחר בתורה ללמד שהיו מונים עם יציאתם מצרים' שנאמר בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים' בארץ התחילו מונים לביתם' שנאמר כי תבואו אל הארץ' ונבנתה הכית ותחילו מונים לשנתיכם' ונאמר ויהי בקץ עשרים שנה אשר בנה שלמה' חרב הכית ותחילו מונים לחורבנו שנאמר אחרי אשר הוכתר העיר' תקף עליהם עול השיעבוד ותחילו מונים לשיעבודם שנאמר בשנת שתים לדיוש המלך' ובשנת שתים למלכו נבוכד נצר' וכשם שמוני' לשנים כך היו מונים לחדשים' סליק פיסקא

ויעשו בני ישראל את הפסח במעו' למה נאמר לפי שהוא אומר ושחטו אותו כל קהל עדת בני ישראל' שומע אני בין בהול בין בשבת' ומדאי מקיים מחלליה מות יומת בשאר כל המלאכות חוץ משחיית

מקבילים את המנורה' ומנורה את הנרות' ולא כיצד שלשה כלפי מזה' ושלשה כלפי מערב ואחת באמצע נמצאו כולם מקבילים את האמצעי' מיכן היה נתן אומר ואמצעי מכוכב' דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה וגו' לפי שכל מעשה הפרשה באהרן הביא את אהרן לכלל דבור' ואמרת אליו' הרי אהרן לאהרן' בהעלותך את הנרות' עשה לה מעלות' אל מול פני המנורה' עשר' לה מול פנים' יאירו שבעת הנירות' שומע אני שיהיו דולקים לעולם' תל' מערב ועד בוקר' אי מערב ועד בוקר' לפני' תמיד' שיהיה נר מערב תמיד' שממנו מדליק את המנורה בין הערבים' סליק פיסקא

ויעש כן אהרן' להודיע שבחו של אהרן שכשם שאמר לו משה כן עשה את המנורה' עשה לה מול פנים' העלה את נירותיה' עשה לה מעלה' מיכן אמרו אבן היתיה לפני המנורה ובה שלש מעלות טעיתון הכהן עומד ובטיב את הנירות' הניח את הכו' על מעלה שנייה ויצא' כאשר צוהו' את משה חצי לוג כל נר ונר' אין לי אלא מנורה שעשה בה את הכנים כאב' הקטורת בניין הרי אתה דין' נאמר עבודה באהל מועד ובמנורה' ונאמר עבודה באהל מועד ובקטורת' אם למדתי למנורה שעשה בה את הכנים כאב' אף הקטרת נעשה בה את הכנים כאב' הרי עבודת יום הכיפורי תוכיח שאע"פ שבה עבודה באהל מועד' לא עשה בה את הכנים כאב' היא תוכיח לקטורת שאע"פ שנאמר בה עבודה באהל לא נעשה בה הכנים כאב' לא אם אמרת בעבודת יום הכיפורי שלא נאמר בו בגדי זהב' באהרן נילף דבר שנאמר בו עבודה באהרן וכנגדי זהב מדרב שנא' בו עבודה באהרן' אם למדתי למנורה שעשה בה את הכנים כאב' אף הקטורת נעשה בה את הכנים כאב' והרי פר' עבודת העלם דבר של משיח יוכיח שנא' בה עבודה באהרן ובנגדי זהב' ולא עשה בה את הכנים כאב' היא תוכיח לקטורת שאע"פ שנא' בה עבודה באהרן ובנגדי זהב' עד עשר' בה את הכנים כאב' אמרת הפרש אדין שלשה לשת' נאות אחד' נאמר עבודה באהל ובמנורה ובנגדי זהב' ונאמר בה תמיד' ונאמר עבודה באהל מועד ובקטורת ובנגדי זהב' ונאמר בה תמיד' ואל תבא עבודת יום הכיפורים ותוכיח שנא' בה עבודה באהל אבל אינה כנגדי זהב' ולא פר' העלם דבר של משיח שאע"פ שבו עבודה באהל ובנגדי זהב' אכל' לא נאמר בו תמיד' אלמוד דבר מדרב וארין דבר מדרב' אלמוד דבר מדרב ששנה בשלשה דרכים מדרב ששנה בשלשה דרכים' ואל' אלמוד דבר ששנה בשלשה דרכי' מדרב שאינו שנה בשלשה דרכים לא בדרך אחד או בשני' אם למדתי את המנורה שעשה בה את הכנים כאב' אף הקטורת נעשה בה את הכנים כאב' סליק פיסקא

וזה מעשה המנורה מקשה זהב עד ירכה עד פרח מקשה היא כמאמר וגו' ר' עקיבא אומ' זה אחד משלשה דברים שהקשר בהם משה והוראה לו הקב"ה באמצע' כיוצא בו אתה אומ' הדרש הזה לכה ראש חדשים' כיוצא בו אתה אומ' לכה חטא' מקשה' אין מקשה אלא מין קשה' מעשר אומן מעשה קייבם' עד ירכה ועד פרח' אין לי אלא ירכה ופרח' גביעה כפתוריה ופרחיה בניין' תל' ועשית מנורת' אויעשת איברים תל' ממנה יהיו' מקשה היא' עוד למד נאמר והלא כבר נאמר מקשה זהב' ומה תל' בקשה היא' לפי שמצינו בכלי בית עולמים שאין להם מין קשה עושים מין גרוטי' שומע אני אף במנורה כן תל' בקשה היא' שיהיו עליו הכהן לפסול' מיכן אמרו אין של זהב עושים של כסף ושל ברזל ושל עופרת

לכעל המעשה למה נגדעל אב' להם אין קדשי קריב בטומאה' אמרו לו אכ' יזק הדם על הטומאה והכשר נאכל לטהורים והרין נותן ומה חטאת שהיא קדשי קדשים דמה נזק על הטומאה ובשרה נאכל לטהורים פסח שהוא קדשים קלים וזו הוא שיוזק הדם על הטמאים והכשר נאכל לטהורים אמ' להם אין קדשים קייבים בטומאה אמרו לו אם קדשים שיש להם אחריות יהו קריבים קדשים שאין להם אחריות לא יהו קריב' אמר להם לא שמעת' עמדו ואשמעו' כאדם שא' אשמע דבר מפי רבי אשרי ילוד אשר שכן היה מובטח שכל זמן שהיה רוצה היה מדבר עמו' אמר רבי חזקיה השקמני היה לי חכר מתלמידיו עקיבא ואב' יודע היה משה שאין טמא אוכל את הפסח על מה נחלקו אם יזק הדם עליהם אם לאו ראוהו היתה פרשת טמאים שתיאמר על ידה' לכך שמנלגלים זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב סליק פסיקא

ויזכר יי' אל משה דבר אל בני ישראל לאמר איש איש כי יהיה טמא לנפש וזה דבר ששל' או בדרך רחוקה זה דבר שלא שאל' כי יהיה טמא לנפש אין לי אלא טמא בת' שאר טמאים מניין תל' או בדרך רחוקה הרי אתה דן בניין אב מנין שניה' לא ראי טמא מת כראי דרך רחוקה ואל' ראי דרך רחוקה כראי טמא מת הצד השונה שבהם שלא עשה את הראשון ועשה את השני כך שלא עשה את הראשון ועשה את השני' בדרך רחוקה איני יודע איזו דרך רחוקה ושעירו חכמים כל שהיה בשעת שחיטת הפסח מן המוידעים ולפנים וכן לכל מידתה דבי עקיבא אומר נאמר טמא מת ונאמר דרך רחוקה מה טמא מת רצה לעשות ואין יכול' אף דרך רחוקה רצה לעשות ואין יכול' רבי אליעזר אומר נאמר ריחוק מקום במעשר ונאמר ריחוק מקום בפסח מרי ריחוק מקום האמור במעשר חוץ למקום אכילתו אף ריחוק מקום האמור בפסח חוץ למקום אכילתו איזהו מקום אכילתו מפתח ירושלים ולפנים וביהודה אומר נאמר ריחוק מקום בפסח ונאמר ריחוק מקום במעשר מרי ריחוק מקום האבוד במעשר חוץ למקום הכשירו אף ריחוק מקום האמור בפסח חוץ למקום הכשירו ואיזה מקום הכשירו מפתח עזרת ורחוק או בדרך רחוקה נקוד על ההא אפילו בדרך קרובה והוא טמא לא היה עושה עמהם את הפסח כיצא בו ישפוט יי' בני ובנין שלא אברה לו אלא על הנר בלבד ויש אומרים על המטילים מריכה בניו לבינה כיצא בו ויאמרו אליו איזה שרה אשתך שהיו יודע' היכן היא כיצא בו ואל' ידע כשכחה ובקומה נקוד על' בשכחה לומר בשכחה לא ידע ובקומה ידע כיצא בו וישקחו שלא נשקו בכל לבו ר' שמעון בן יוחי אומ' הלכה בידוע שעשו שונא ליעקב אלא נחפזו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו כיצא בו וילכו אלא לרעות את צאן אביהם בשכם נקוד עליו שלא הלכו אלא לרעות את צאן אביהם בשכם נקוד עד נופח אשר עד מידתה נקוד עליו שאף מלהלן היה כן כיצ' בו כל פקודי הרי' אשר פקד משה ואהרן נקוד עליו שלא היה אהרן מן המניין כיצא בו עשרון עשרון נקוד על עשרון שלא היה אלא על עשרון אחד בלבד כיצא בו הנסתרות לוי' אלהיו והגגלו לבו ולבניו עד עולם נקוד אמ' להם עשיתם הגלים אף אני אודיע לכם את הנסתרות אף כאן אתה אומר בדרך רחוקה נקוד עליו שאפילו היה בדרך קרובה והיה טמא לא הירץ עושה עמהם את הפסח דבר אחר בדרך רחוקה שינהוג הדבר לריות' בחודש השני בארבעה עשר יום הוסף בו הכתוב שני מצות חוץ ממצות האמורה לגופו ואיזה זה וזו

משחיטת הפסח או אף בשחיטת הפסח מרי אני מקיים ושחטו אותו בשאר כל הימים חוץ מן השבת או אף בשבת תלמוד לומר ויעשו דברי רבי ואשיה אמר לו רבי יונתן ממשמע הזה עדין לא שמענו כס' לרבי ואשיה מפני שהוא אומ' צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי אם ללמד על התמיד שדוחה השבת אינו צריך שהרי כבר נאמר וביום השבת שני כבשים בני שנה ומה תל' במועדו אל' בזמנה להקיש לזמן ממנו נזירה שיה' נאם כאן במועדו ונאם להלן במועדו מה מועדו האמור כאן דוחה את השבת אף מועדו האמור להלן דוחה את השבת בארבעה עשר יום לחודש הוח' למה נאמר והלא כבר נאמר ויעשו מה תל' במועדו אלא כא' הכתוב ולימד על פסח ראשון ששכנס שדוחה את השבת כך דוחה את הטומאה ואע' שלא יאמר יש לי כדון ומה פיר' שאינה דוחה את השבת דוחה הטומאה פסח ראשון שדוחה את השבת אינו דין שידחה את הטומאה הרי פסח שיני יוכיח שדוחה את השבת ואינו דוחה את הטומאה והוא יוכיח לפסח ראשון שאעפ' שדוחה את השבת לא ידחה את הטומאה תל' במועדו כא' הכתוב ולימד על פסח ר' טון שכנס שדוחה את השבת כך דוחה את הטומאה ככל חקיותיו אילו מצוות שכגופי' שהתמי' זכר בן שנה ויכלל משפטי' אילו מצוות שעל נפולו לשכחה ולמצו' ולביקור חמץ סליק פסיקא

ויזכר משה אל בני ישראל לעשות את הפסח למה נאמר לפי שהוא אומר וידבר משה את מועדו יי' ומר' תל' וידבר משה אל בני ישראל לעשות הפסח אמר להם שמרו את הפסח בזמנו נמצאת מועד' בזמנ' לא מל' ששמע פרשת מועדות מסיני ואמרה לישראל וחזר ושנאה להם בשעת מעשה דא' אמר להם הילכות פסח בפסח הילכות עצרת בעצרת הילכות חגוג כהן מיכן אברו משה תקן להם לישראל להיות שואלים ודורשים בענין סליק פסיקא

ויעשו את הפסח בראשון בארבעה עשר יום לחודש בגנות ישראל הכתוב מדבר שלא עשו אל' פסח זה בלבד וכן הוא אומ' חזקיה ומנחה הגשתם לי במדבר' ו' שמעון בן יוחי אומ' ישראל לא היו מקריבים ומי היה מקריב שבטו של לוי שנישימו קטורה באפך ואומ' ויעמד משה בשער המחנה ויאמר מי לוי אלי ישראל עברו עבודה וזה הולכים אל' עברו עבודה וזה כי שמרו אמרתך וכריתך ניצורו כי מולי' היו כל העם היוצאים לישראל לא היו מולידים וימי' היה שבטו של לוי שנ' וכריתך ניצורו וכל אשר צוה יי' את משה להודיע שבחן של ישראל שכנס שאמר להם משה בן עשו סליק פסיקא

ויזר אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם מי היו נושאי ארונו של יוסף היו דברי ר' שמעאל ר' עקיבא אומ' מישאל ואלעזר היו שנטמאו לגדל ואביהו' ר' יעקב אומר אין צריך אם נושאי ארונו של יוסף היו יכולים ליטھر ואם מישל ואלעזר היו יכולים ליטھر למה היו למת מצוה נטמאו שנאמ' ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא לא היו יכולים לעשות בו ביום אבל היו יכולים לעשות ביום שלאחריו נמצינו למיד' שחל שביעי' שיהיה להיות ערב הפסח ויקרב לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא שאלו את משה לא היה יודע אהרן היה יודע אלא פרק המקרא ודרשו דברי ר' ואשיה דא' רבי אבא אומר משום ר' אליעזר בבית המדרש באו ועמדו לפניו ויאמרו האנשים ההמה אליו מניד שהיו בני אדם כשרים וחרדים על המצות ר' אומר אין צריך הרי הוא אומר ויאמרו האנשים ההמה אליו שאין תל' ההמה אלא מגיד שאין נשאלים אל'

בעצם לא תשכרו לו במצות שכנופו הכתוב מדבר, אתה אומר במצות שכנופו הכתוב מדבר או אינו מדבר אלא במצות שעל גופו כשהוא אומר בכל חוקותיו וכל משפטיו יעשו אותו הרי מצות שעל גופו אומר, והוא מה'ל' בכל חוקותיו בכיצות שכנופו הכתוב מדבר, או אף לשבעה ולמצה ולביעור חמץ, תל ועצם לא תשכרו בו, עצם היה בכלל יצא מוצא מן הכלל ללמד על הכלל, מה עצם בנצור שכנופו הכתוב מדבר אף כשהוא אומר בכל חוק תיו במצוה שכנופו הכתוב מדבר, איסי בן עקיבא אומר חוקה האמורה בפסח אינה אלא כגופו, סליק, אשר הוא טהור, שומע אני אחר יחיד ואחר ציבור

והאיש עושר פסח שיני תל ויהי אנשים, היחיד עושר פסח שיני ואין הציבור עושה פסח שיני, רבי נתן אומר אין צריך שהרי כבר נאמר והאיש היחיד עושה פסח שיני ואין ציבור עושה פסח שיני, וחדל מעשות הפסח, אין וחדל לא כל שיכול לעשו ולא עשה שיעירו חכמים כל שהיה בשעת שחיטת הפסח מן המודיעים ולפנים וכן לכל מידתה, ונכרתה אין ונכרתה אלא הפסקה, הנפש ההיא מוידה דברי רבי עקיבא, מעמיה ועמה שלום, כי קרבן, לא הקריב במעו, על פסח ראשון עש ברת, אתה אומר על פסח ראשון שרוחה את השבת ידחה את הטומאה, או לא אומר אלא על פסח שני אמרת כל עצמו אינו בא אלא בפני הטומאה, הטוא, יש האיש ההוא אין לי לא איש אשה מניין תלמוד לומר ונכרתה הנפש ההיא, להביא את האשה, כליק פיקא.

וכי יגור אתך גר שומע אני כיון שנתגיר יעשר פסח מיד תל כאזרח, מה אזרח בארבעה עשר אף גר בארבעה עשר, רבי שמעון בן אלעזר אומר הרי שנתגיר בין שני פסחים שובע אני יעשה פסח שני תל כאזרח, מה אזרח שלא עשה את הראשון יעשה את השני, כך כל שלא עשה את הראשון יעשה את השני, כהוקת הפסח, אין לי אלא הפסח שנה דבר לאזרח, בכל מצות שכתורה מניין תל חוקה אחת יהיה לכם, כא הכתוב והטוה את הגר לאזרח בכל מצות שכתורה, סליק פיקא.

וידבר יי' אל משר לאבר עשה לך שתי חצוצרות כסף, למה נאמרה פרשה זו, לפי שהוא אומר על פי' והנוקל פי' יסעו, שומע אני והואל ונוסעים על פי הדיבר וחונים על פי הדיבר יכול לא יהיו צריכים חצוצרות, תל עשה לך, מניד הכתוב שאעפ שנוסעים על פי' וחונים על פי' צריכים חצוצרות, עשה לך, משר, חקונו אליך, משר, ציבור דברי רבי יאשיהו, רבי יונתן אומר אחד זה ואחד זה משר ציבור הכתוב מדבר, ומר' תל עשר לך קח לך כשלך אני רוצה מבחם, אבא הנין אומר בשום ד' אליקזר למה נאמרה פרשה זו לפי שהוא אומר בעת ההיא אמר יי' אלי, פסל לך לא היו אלא משר ציבור, הוא מה'ל קח לך עשה לך כשל ציבור הכתוב מדבר, חצוצרות, מעוט חצוצרות שנים, או אם רצה להוסיף מוסיף, תל שתי חצוצרות, שלא להוסיף עליהם ולא לגרוע מהם, שתי חצוצרות שיהו שוות במראה ובקומו וכמו, בקשה אין מקשה אלא מעשה אומן ומין קשה ומעשה קורנם, והיו לך למקרא העדה שהיה מן העוה ומסיע את החכנות, סליק.

ותקעו בהם ונוקדו אליך כל העדה, ואם באה תתקע, אבל לא שמענו לה כן, הרי אני דן, נאם תקיעה בעדה, ונאמרה תקיעה בנשיאים, מה תקיעה האמורה בעדר בפתח אהל מועד, אף תקיעה האמורה בנשיאים בפתח אהל מועד, יכול כל הקודם בבקרא קודם במעשה תל וידבר משר אל ראשי המטות, והואל ונאמרו דברות בתורה סתם, ופרש

באות מהם שהנשיאים קורמים, אף פורטני בכל דברות שכתורה שיהיו נשיאים קורמים, ר' יונתן אומר אין צריך שהרי כבר נאמר ויקרא אליהם משה וישכרו אליו אהרן וכל הנשיאים כעדה, ואחרי כן נגשו בני אהרן, והואל ונאמרו דברות בתורה סתם ופרש באות מהם שהנשיאים קורמים, אף פורטני בכל דברות שכתורה שיהיו הנשיאים קורמים, אלא מה'ל וידבר משה אל ראשי המטות, בא הכתוב ללמדך שאין התרת נדרים אלא מפי מומחים, ותקעתם תרועה, תרועה בפני עצמה, ותקיעה בפני עצמה, אתה אומר תקיעה בפני עצמה ותרועה בפני עצמה, או תקיעה ותרועה כאחד, כשהוא אומר ובהקהל את הקהל תתקעו ולא תריעו, הרי תקיעה אמורה, הא מה'ל ותקעתם תרועה, תקיעה בפני עצמה ותרועה בפני עצמה, או אין לי לא תקיעה לפני תרועה ותקיעה לאחר תרועה מניין תל תרועה ותקעו לבסעם, נאמרו כאן תרועה ונאמרה להלן תרועה מה תרועה האמורה להלן תקיעה לאחר תרועה, אף תרועה האמורה כאן תרועה לאחר תקיעה, ומר' כאן תקיעה לפני תרועה אף כאן תקיעה לאחר תרועה, הא למדנו שתוקע ובריע ותוקע, רבי יוחנן, בן ברוקא אומר ותקעתם תרועה שאין תל אלא זה בנה אבל לתקיעה שתהא שנייה לתרועה הא למדנו שתוקע ומריע ותוקע, אין לי אלא במדבר, בראש השנה מני נאמרה כאן תרועה ונאמרה להלן תרועה מה תרועה האמורה להלן תוקע ומריע ותוקע, אף תרועה האמורה כאן תוקע ומריע ותוקע, שלש תרועות נאמרו בראש השנה, שבתון זכרון תרועה, והעברת שופר תרועה, יום תרועה יהיה לכם, שתי תקיעות לכל אחד ואחד, נמצינו למידים לראש השנה שלש תרועות ושש תקיעות, שנים מדברי תורה ואחת מדברי סופר, שבתון זכרון תרועה, והעברת שופר תרועה בן התורה, יום תרועה יהיה לכם, לתלמודו הוא בא, ר' שמאל בר נחמני אומר אחת מדברי תורה, ושתיים מדברי סופרים, שבתון זכרון תרועה מן התורה, והעברת שופר תרועה יום תרועה יהיה לכם מדברי סופרים, ולתלמודו הוא בא, ותקעתם תרועה, ונסעו המחנ' החונים קדימה, ותקעתם תרועה ונסעו רמזנות החונים תיפנה, או כשם שתוקע למזרח וזדרום כך תוקע לצפון ולמערב, תל תרועה יתקעו למסעיהם, תקיעה אחת לשתיים וש אברים שלש לכל דרוח, סליק פיקא.

ובהקהל

את הקהל למה נאמר לפי שהוא אומר ותקעו בהם ונוקדו אליך, מה הקהל את העדה בשל אף הקהל את הקהל בשמים, אי מה דקול את העדה תוקע ומריע ותוקע אף הקהל את הקהל תוקע ומריע ותוקע, תל ובהקהל את הקהל תתקעו ולא תדעו, סליק פיקא.

ובני אהרן הכהנים יתקעו בחצוצרות, למה נאמר לפי שהוא אומר אם באה תתקעו, שומעני אף ישר במשמע, תל ובני אהרן הכהנים בין תמימים בין בעלי מומים דבריר שרפון, רבי עקיבא אומר תמימים ולא בעלי מומים, נאמר כן כהנים ונאמר להלן תמימים מה כהנים האמורה להלן תמימים ולא בעלי מומים אף כאן תמימים ולא בעלי מומים, אל' שרפון עד מתי אתה מגב ומביא עלינו עקיב אינו יכול לסבול אקפח את בני אם לא ראיתי שמעון אחי אימא שהיה חגר בדגלו שהיה עומד ומריע בחצוצרות אמר לו הין שמע ברה וכוים הכיפורים וכוכל אמר לו העבודה שלא בידיה, אשריך אברהם אבינו שיצא מחל'צ' עקיבא, שרפון ראה ושכח עקיבא ודורש מעצמו ומסכים להלכה, הוא כל הפורש מכך כפורש מחיו, והיו לכם לחוקת עולם, למה נאמר לפי שהוא אומר עשה לך שתי

קיני היה שמו ולמה נקרא קיני שקנה שמים וארץ, ר' ישמעאל בר' יוסי אומר רעואל היה שמו ולמה נקרא שמו רעואל שרעה לאל שנאמר ריעד ורע אכין אל תעזוב, רבי שמעון בן יוחי אומר שני שמות היו לו חובב ויתור, יתרו על שם שיתר פירש אות בתורה שנאמר ואתה תחזה מכל העם, והלא אף בידי משה היו מסיני שנאמר ואם את הדבר הזה תעשה, ולמה נתעלם מעיני משה לתלות זכות בזכאי כדי שיתלת הדבר ביתרו, חובב על שחיבב את התורה שלא מצינו בכל הגר' שחיבבו את התורה כיתרו וכשם שחיבב יתרו את התורה כך חיבבו בניו את התורה, שם הלך את בית הרכבים ודבר אליהם דברי', הואיל ובית זה עתיד ליחבר רואים אותו כאילו הוא חרב עכשיו, ובית לא תכנו הרע לא תזרעו ונשמע לקול ונכבד בן רכב נכבש באהלים ונשמע ונעשה ככל אשר ציונו יונדב אבינו, על ששמעו למצות יונדב אביהם העמיד מהם המקום סופרים שנאמר ומשפחת סופרים יושבי יעקב תרעתים שמעתים סוכתים, תרעתים על ששמעו תרועה מחר סיני.

תרעתים על שם שהיו מתרעים ומתענים, תרעתים על שם שלא היו מנלחים, תרעתים על שם שהיו יושבים בפתח טערי ירושלים, שמעתים על שם ששמעו מצות אביהם, סוכתים על שם שלא סכו את השמן, סוכתים על שם שהיו יושבי בסוכות, יושבי יעקב, שהניחו את ידיו, המר הקנים הבאים, שהיו בארץ ישראל והלכו להם אצל יעקב לערוך ללמד הימנו תורה שכן ויקרא יעקב לאלהי ישראל ויבא לו אלהי את אשר שאל, הם חסידו מבי ילמדו, והוא חסיד למי ילמד באו חסידים ללמוד אצל חסיד שנ' ובני קיני הותן משה ומניין שכניו של יונדב בן רכב הן הן בניו של יתרו, שם המה הקנים הבאים מחמת, מח שכר נשלו על כך ולבית הרכבים אמר ירמיה כה אמר י' צבאות יען אשר שמרתם מצות אביכם לא יכרת איש ליונדב בן רכב עומד לפני כל הימים, רבי יהושע אומר גרים נכנסים להיכל, והלא כל ישראל לא נכנסו להיכל לא שהיו יושבים בסנהדרים ומורים דברי תורה, ויש אומ' מכוונותיהם נשאות לכהנים והיו מבני בניהם מקריבים לגבי מזבח, וחרי דברים קל וחומר ומה אילו שקירבו את עצמם כך קירבם המקום, ישראל שעושים את התורה על אחת כמה וכמה, וכן אתה מוצא ברחב הזונח מהו אומר ומשפחת בית עבודת הבין לבית אשכנז, עבודת הבין שהמבינה את המרגלים, עבודת הבין, שנשבעו לר' המרגלי ר' אליעזר אומר זו רחב הזונה שהיתה עמוקה באכסנאי, שמנה כהן ושמונה נביאים עמדו מרחב הזון ואילו הם ירמיהו הלקיטו ושריה ונחמיה וברך ונריה וחנמאל ושלוש, ר' יהודה אומר אף חולדה הנביאה היתה מבני בניה של רחב הזון, שנ' וילך חלקיהו הכהן ואחיהם בן עכבור ושפן ועשיה, ואז הנה אנחנו באי בארץ את תקות חוש השני הזה תקשרי, והרי דברי' קר' ומה מי שהיתה מעם שנ' בו לא תחיה כל נשמה על שקירבה עצמה כך קירבה המקום, ישראל שעושים את התורה על אחת כמה וכמה, וכן אתה אומר כגבעוני' מהו אומר ויהיו קיני ואנשי כוזיבא, ויהיו קיני שקיים להם יהושע, כוזיבא שכיבו יהושע ואמרו מארץ חזקה מאד באו עבדיך ולא באו מארץ ישראל והרי דברי' קל וחומר ומה אילו שהם מעם שהיכים כל ידו על שקירבו עצמם קירבם המקום, ישראל שעושים את התורה על אחת כמה וכמה, וכן אתה מוצא ברות המואביה מה אמרה לחמותר עמך עמי ואליהן אלהי כאשר תמות אמות, אמר המקום לא הפסדת כלום הרי המלכה שלך היא בעולם הזה ובעולם הבא, ויואש ושרף אשר בעלו לרמאות, יואש ושרף, זה מחלון

ספרי

ג ג z iii וכלין

הוצרות כסף שומע אני הואיל ועשה אותם יהיו ירושה לבניו תל' לכם לחוקת עולם לחוקה ניתנו ולא לדורות, מיכן אמרו כל הכלים שעשר משח במדבר כשירים היו לדורות חוץ מן הוצרות, סליק פיסקא.

ובי תבאו מלחמה בארצכם בין שאתם יוצאים עליהם ובין שהם יוצאי' עליכם במלחמת גוג ומגוג הכתוב מדבר, אתר אומר במלחמת גוג ומגוג הכתוב מדבר או בכל המלחמות שבתורה תל' ונושעתם מאויבים, אמרת צא וראה איזו היא מלחמה שישראל נושעים בה ואין אחריה שעבוד אין אתה מוצא אלא מלחמת גוג ומגוג, וכן הוא אומר ויצא י' ונלחם בגוים ההם מהו והיה י' למלך על כל הארץ, ר' עקיבא אומר אין לי לא מלחמת גוג ומגוג, מלחמת שדון וירקון ואשה בקשה לילד וספינה המסרפת בים מניין תל' על הצר הצור אתכם, על כל צרה וצרה שלא תבוא על הציבור, והרעותם בחצוצרות וגו', רבי עקיבא אומר וכן הוצרות מוכירות אלא שאין יכולים להריע ולא הריעו מעלה עליהם כאילו לא הוזכרו לפני המקום ונזכרתם ונושעתם, הא כל זמן שנזכרים ישראל אין נזכרים אלא לתועות, סליק פיסקא.

וביום שמתתכם ובמערותיכם אילו שבתות, ר' נתן אומר אילו תמידים, ובמערותיכם, אילו שלש רגלים, ובראשי חדשיכם, כשמענו, ותקעתם בחצוצרות בשל ציבור הכתוב מדבר, אתר אומר בשל ציבור הכתוב מדבר או אחד לצבור ואחר ליחיד אמרת כמה ענין מדבר בשל ציבור, רבי שמעון בן עזאי אומר בשל ציבור הכתוב מדבר או אחד ציבור ואחר יחיד תל' על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם מה עול' קדשי קדשים אף שלמים קדשי קדשים, אימה עולות אחד של ציבור ואחר של יחיד אף של אחד של ציבור ואחר של יחיד תל' על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם מה עולות משל ציבור אף של אחד של יחיד אף של אחד של ציבור ואחר של יחיד תל' על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם מה עולות משל ציבור אף של אחד של יחיד אף של אחד של ציבור, והיו לכם לזכרון לפני י' אלהיכם, למה נאמר לפי שהוא אומר ותקעתם בחצוצרות, שומע אני קרבן שתקעו עליהם יהיו כשירים ושלל תקעו עליהם לא יהיו כשירים, תל' והיו לכם לזכרון, לזכרון תבנו ולא תבנו להכשיר קרבן, אני י' אלהיכם למה נאמר לפי שהוא אומר, דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם בחודש השביעי אבל מלכות לא שמענו תל' י' אלהי עמו ותורעת מלך בו, זה שופרות ומלכיות, ר' נתן אומר אינו צריך, שהרי כבר נאמר ותקעתם בחצוצרות, הרי שופרות, והיו לכם לזכרון, זה זכרונות, אני י' אלהיכם זה מלכיות, אם כן מר' ראו חכמים לום מלכות תחילה ואחר כך זכרונות ושופרות לא המליכוהו עליך תחילת ואחר כך בקש מלפני רחמים כדי שתיוכר לו ובמר' בשופר של חירות ואין שופר אלא של חירות שנ' והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול, אבל איני יודע מי תוקעו תל' י' אלהים בשופר יתקע, ועדיין אין אנו יודעים מהיכן התקיעתו יוצאה זה שנאמר קול שאון מעיר וקול מהיכל קול י' משלם גמול לאויביו, סליק פיסקא.

ויאמר משה לחובב, חובב היה שמו, רעואל היה שמו, שנאמר ותבאנה אל רעואל אביהם כשהוא אומר וחרב הקיני נפדר מקין מבני חובב הותן משה, וכי חובב היה שמו והלא רעואל היה שמו, ומה תל' ותבאנה אל רעואל אביהם מלמד שהתינוקות קורים לאבי אביהם אבא, ר' שמעון בן מנסיא אומר רעואל היה שמו, ריע של אל שנאמר ויבוא אהרן וכל וקני ישראל ר' דוסתאי אומר קיני היה שמו ולמה נקרא שמו קיני שפירש בעשה קני דבר שמקנא בו ש' חם קנאנוני בלא אל ואומר אשר שם מושב סמל הקנאה המקנא, ר' יוסי אומר

וכליון יואש שנתיאשו מן הגאולה יואש שנתיאשו מורברי תורה שרף שטרפו בניהם לעבודדו וזה אשר בעלו למואב שנשאנו בשנים מואביות אשר בעלו למואב שהניחו ארץ ישראל ונהפכו כשדה מואב והדברים עתיקים כל אחד ואחד כפורש במקומו ויטבי בטען זה שלמה שהיה דומה לנטיעה במלכותו ונדרה זו כהדרין שהייתה יושבת וגוררת בדברי תורה עס המלך ככלאבתו ישבו שם נמצאת אומר שלא מתה רות הנואביה עד שראתה שלמה בן כהן יושב ודן דינו של זונות שנאם ככלאבתו ישבו שם והרי דברים קל וחומר ומה אם מי שהיתה מן העם של בולא תכואו בכוחם לא יבואו בכח על שקירבה את עצמה קירבה המקום וישראל שעושים רצונו של כקום על אחת כמה וכמה ואם תאמר כישראל לא הייתה כן והרי כבר נאמר ויאמ' מלך מצרי למילדות העבריות שפרה זו יוכרד פועה זו מרים שפרה שפרה שפרה שבשפרת את הולד שפרה שפרו ורבו ישראל בימיה פועה שהיתה פועה וכוכה על אחיה שנ' ותתעב אחותו מרחיק לדערה מה יעשה לו ויאמר בלדכן את העבריות ותראן הבילדות את האלהים וגו' בתים אילו אינו יודע מה הם שנ' בקצה עשרים שנה אשר בנה שלמה את הבתים את בית יי' זו כהונה ואת בית המלך זו המלכה זכתה ויכרד לכהונה ומרים לבלכות שנ' וקץ הוליד את ענוב ואת הוככר ומשפחות אחרה' זו כרים שנ' ותצאן כל הנשים אחריה' בן הרום זו יוכרד שנ' כל הרים בישראל לך יהודי נישאת מרים לכלב שנ' והבת עוזבה וקח לו כלב את אפרת ותלד לו את חור ואלה היו בני כלב בן חור ודוד בן איש אפרתי היה מבית להם יהודה נמצא דוד מכני בניה של כרים הא כל המקרב עצמו מן השמים בקריבים אותו הותן בשה זו יפה לו יותר מכולם שנקרא חותנו של מלך נוסעים אנחנו נוסעים אנחנו מיד לארץ ישראל לא כשם שבראשונה נוסעים וחונים אלא מיד לארץ ישראל והכבים אומרים בפני מה שיתף משר עצמו עמהם נהעלם מעיני משר וככרד שכנס עמהם לארץ ישראל רבי שמעון בן יוחאי אומר אינו צריך שהרי כבר נאמר כי אנכי מת בארץ הזאת שאין תלמוד לומר אינני עובר את הירדן אלא שאף עצמותי אינן עוברות את הירדן אלא בפני מה שיתף משה עצמו עמהם אבר עכשו ישראל אומרים אם מי שהוציאנו במצרים ועשרת לנו ניסים וננודו אינו נכנס אף אנו אין נכנסים דא בפני מה שתף משה עצמו עמהם שלא יאמ' יתרו משה אינו נכנס אף אני איני בא אל המקום אשר אמר יי' אותו אתן לכם ואין לגרים בו חלק ומה אני מקיים והיה השבט אשר גר הגר אתו אלא אם אינו עניין לירושה תנינו ענין לכפרה שאם היה שבט יהודי בתכפר לו בשבט בנימין כשכבש בנימין בתכפר לו בשבט בנימין דא אם אינו עניין לירושה תנינו ענין לקבורה ניתן לגר לקבורה בארץ ישראל לכן אתנו והטבנו לך וכי יש בן ביתו של אדם שאין בטיבים לו והרי דברים קל וחומר אם לכן ביתו של אדם מטיבים לו קל וחומר לכן ביתו של מי שאבר והיה העולם כי ידבר טוב על ישראל וכי עד עכשו אין דבר טוב על ישראל והרי מקולם יי' דיבר טוב על ישראל פוקד המקום לישראל להשיב לגרים ולנהוג בהם ענוה פליק פיקא

ויאמר אילו לא ארך אמר להם אם מפני נכסים או מפני ארץ איני בא יי' לך אדם שיש לו ארץ ואין לו נכסים יי' לך נכסים ואין לו משפחה אבל אני יש לי משפחה ויש לי ארץ ויש לי נכסים וזיינא חייתי בארצי אם איני הולך בפני ארצי ארך בפני נכסי ואם איני הולך בפני

נכסי ארך מפני בולדתי פליק פיקא

ויאמר אל נא תעזוב אותנו אין נא אלא לשון בקשה אל אם אין אחת בקבל עליך נזור אני נזרית עליך עכשו אומר ישראל לא נתנייר יתרו מוזיבה כסכור היה יתרו שיש חלק לגרים בארץ ישראל עכשו טראה שאין להם חלק הניחם והלך לו דא ככבוד אתה שאתה מרבה כבוד אין אתה אלא ממעט כמה גרים ועבדים עתידים להיכנס תחת כנפי השכינה והיית לנו לעיני שלא תנעול דלת בפני הגר הבאים לזכר אם יתרו התנו של מלך לא קיבל עליו קל וחומר לשאר בני אדם כי על ידיעת חנותו בכדבר אל אילו אחר שלא ראה ניסים וגבורות בכדבר והניח והלא כדאי הוא ודבר אתה טראית הניח ותלך אל נא תעזוב אותנו ר' יהודה אומ' אתה הוא טראיתת חן שניתן למצותינו במצרים שנ' וי' נתן את חן העם בעיני מצרים תניח ותלך דא והיית לנו לעיני אפילו אין דינים לא שכל דבר ודבר שנתעלם מעיניו תהיה באיד עינינו בו כעניני טב ואתה תחזה בכל העם והלא אף ביד משה היה מסיני שנ' צוץ אלים ויכולת עמוד ולמה נתעלם במשה לתלות זכות בזכאי כדי שיתלה הדבר ביתרו דא שמהא זביב עלינו כנלגל עינים טב ואהבתם את הגר וגר לא תלחץ וגר לא תונה ולא תלחצנו פליק פיקא

והיה כי תלך עמנו וכי מה שיכרד השינו לו ואברו כשהיו ישראל מהלך את הארץ הניחו דושנה של ירושה משה מאות אמה על חמש מאות אמה אל כל מי שיכנה בית הבחירה בחלקו יטול דושנ' של ירושה נתנו לו לינוב בן רכב חלק כראש וחיו אוכלי אותו ארבע מא' שנה וארבע' שנה של דיו בשמונים שנה וארבע מאות שנה ליצאת בני ישראל במצרים צא בהם ארבעים שנה שהלכו במדבר נמצאו אוכלים אותו ארבע' שנה וארבע מאות שנה וכיון ששרת טכינה בחלקו של בנימין באו בני בנימין ליטול חלקם באו ופינו אותו מבניהם שנאמר וכני קיני חותן משה פליק פיקא

ויסעו מהר יי' דרך שלשת ימים אין צריך לזכ' שהרי כבר נאמר אחד עשר יום מתורב ומחולל ויסעו מהר יי' מלמד שהולכה טכינה בו ביום שלשים וישה מל כדי שיכנסו לארץ מטלו בשל למד הדבר דומה לזכ' אדם שיוצאים למלחמה בשעה שהם יוצאים הם שמח' וכד' זמן שהם נתייגעים ידוהם מתרשל' אבל ישראל אינו כן אלא כל זמן שהם מייגיעים הם שמחים ואומרים בלך גירש את ארץ ישראל וזרזו ברית יי' נוסע לפניהם אברו אבותינו טשאנגזר עליהם גזרה כמדבר הזה יפלו פגריכם אבל אנו לא נחשא ונמות ונלך ויגירש את ארץ ישראל וזרזו ברית יי' נוסע לפניהם ארון זה שיצא עמהם במחנה היו בו שברי לוחות שב' ארון ברית יי' ומשה לא משו מקרב המחנה היו בו שמועין ויהי אומ' וארון ברית יי' נוסע לפניהם למה נאמ' אלא אלא ארון ברית יי' משל לאנטיקוס שהיה בקדים חילוליו מתקן להם מקום שישור כך הייתה השכינה מקדבת לישראל וכתקנת להם מקום שישור לתור להם מנוחה מה תל' לפי שב' וישמע הכנעני מלך ערד כיון ששמעו כנעני' שמתו מרגל' אמרו מתו מרגל' שלהם נלך ונלחם כס' ר' שמעון בן יוחי אומר כי בא ישראל דרך האתרים כיון שמתו ארון אמרו מת כהן גדול שלהם הולך התייר וגדול שלהם ועמוד הענן שהיה עושה עמהם מלחם הרי שעה שנלך ונלחם כס' ר' שמעון בן יוחי אומ' גנות גדולה הייתה כידו של ישראל בשעה שאמר נשלח חרי אנשים לפניהם אמ' להם המקום אם כשו ייתם בארץ ערבה ושוחרה זנתי ופרגנתי אתכם כשאתם נכנסים בארץ שכן

וּשְׂכַחְתֶּם וְחָרַץ בְּכַרְךָ זֶכֶת חֵלֶב יָדֶשׁ עַל אַחַת כֶּמֶח וּכְמֶה שֶׁאֲזַן
וּאֶפְרַיִם אֲתָכֶם
וְעֵצֶן יִי עֲלֵיהֶם יוֹמָם מִיָּכָן אֲמָרוּ שְׂבָעָה עֲנֵנִים הֵם וְעֵצֶן
יִלְהֵם יוֹמָם וְעֵצֶן עוֹמֵד עֲלֵיהֶם וְעוֹמֵד עֵץ אֶתָּה
הוֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם יוֹמָם וּבְהָאֲרֵץ הָעֵצֶן וּבְהַעֲלוֹת הָעֵצֶן וְאֵם לֹא
יַעֲלֶה הָעֵצֶן כִּי עֵצֶן יִי עַל הַמִּשְׁכָּן שְׂבָעָה עֲנֵנִים הֵיוּ אֲרִיכָה
מֵאֲרִכָּה רִחוּתָם וְאֶתָּה לְמַעְלָה וְאֶתָּה לְמַטָּה וְאֶתָּה מִלִּפְנֵיהֶם
הַגְּבוּהָ מִמֵּיכֹּה וְהַגְּבוּד מִמִּגְבוּהוֹ וּמִכֹּכֵד אֶת הַנְּחִשׁ וְאֶת הָעֵקֶרֶב
וּמִכֹּכֵד וּמִרִבֵּץ לִפְנֵיהֶם וְרַבִּי יְהוֹדָה אוֹמֵר וְגו' הֵיוּ שְׁנַיִם מִכָּל
דְּרוֹם וְרוֹחַ וְשְׁנַיִם מִלְּמַעְלָה וְשְׁנַיִם מִלְּמַטָּה וְאֶחָד מִלִּפְנֵיהֶם ר'
יֵאֵשִׁיָּה אֹמֵר אֲרַבְעָה רַבִּי אֹמֵר שְׁנַיִם וְעֵצֶן יִי עֲלֵיהֶם יוֹמָם עַל
הַיִּגְרִים וְעַל הַסּוּמִים וְעַל הַזִּבִּים וְעַל הַמְצוּרִים וְעֵצֶן יִי
עֲלֵיהֶם יוֹמָם מִיָּכָן אֶתָּה אֹמֵר שֶׁאֵם חֵיה אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נִשְׁחָד
מִתַּחַת כְּנָפֵי הָעֵצֶן גִּמְשָׁן עֲמוֹ אֲחֻזָּיו עַד שֶׁיֵּשֶׁר שְׁחָדוֹ תָּל
וְעֵצֶן יִי עֲלֵיהֶם אֵם כֶּשֶׁם שֶׁמִּן עֲלֵיהֶם כִּיּוֹם כָּךְ מִגֵּן עֲלֵיהֶם
כִּלְיָה תָּל יוֹמָם כִּיּוֹם מִיָּן וְאֵין מִגֵּן כִּלְיָה אֲמָרוּ מֵעַתָּה עוֹמֵד
עָלֶיךָ לֹא הִיָּה מִגֵּן עֲלֵיהֶם כִּלְיָה וְכֹל עוֹמֵד הָאֵם יִיָּה מֵאִיר
עֲלֵיהֶם כִּיּוֹם תָּל וְאֵשׁ תִּהְיֶה לִילָה כֹּה כִּלְיָה הוּא מֵאִיר וְאֵין
מֵאִיר כִּיּוֹם אֵם כֶּשֶׁם שֶׁמֵאִיר לִישְׂרָאֵל כָּךְ מֵאִיר לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם תָּל
וְאֵשׁ תִּהְיֶה לִילָה כֹּה לֵעֵינִי כֹל יִשְׂרָאֵל עַל יִשְׂרָאֵל הוּא מֵאִיר וְאֵין
מֵאִיר לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם ר' שִׁמְעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר אֹמֵר מִיָּכָן אֶתָּה אֹמֵר
כֹּל אוֹתָם אֲרַבְעִים שָׁנָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל כִּמְדָּבָר לֹא נִצְרָכוֹ לִנְרִי לֹא
אֶפִּילוֹ נִכְנַס אֶדְרָם חָדָר לִפְנֵיהֶם מִן הַחֹדֶר כְּמוֹפָנִים נִכְנַס עוֹמֵד
שָׁעָה שֶׁחָדָר תָּל לֵעֵינִי כֹל יִשְׂרָאֵל בְּכָל כְּסָעֵיהֶם הָאֵם אֶפִּילוֹ
אֶדְרָם נִכְנַס חָדָר לִפְנֵי מִן הַחֹדֶר עוֹמֵד הָאֵם מֵאִיר לִפְנֵי סִלִּיק
וְדָרִי בְּנִסְעוֹת הָאֲרֹן נִקְוֶה עָלֶיךָ מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה מִפְּנֵי
שֶׁלֹא הִיָּה זֶה כִּקְוָמוֹ ר' אוֹמֵר מִפְּנֵי שֶׁהוּא סֹפֵר
בְּעֵצָבוֹ מִיָּכָן אֲמָרוּ סֹפֵר שֶׁנִּמְחַק וְנִשְׁתַּיֵּיר בֹּו שְׁמוֹנִים וְחֹמֶשׁ
אוֹתוֹת בְּפִרְשֵׁת וְהִי בְּנִסְעוֹת הָאֲרֹן מִטְּמֵא אֶת הַיָּדִים ר' שִׁמְעוֹן
אֹמֵר נִקְוֶה עָלֶיךָ מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה מִפְּנֵי שֶׁלֹא הִיָּה זֶה מִקְוָמוֹ
וְמָה הִיָּה רָאוּ לִיכְתֹּב וְהִי הָעֵם כְּתֹאבֹנִים מִשָּׁל לֵמַח הַדָּבָר
דְּוָמָה לִבְנֵי אֶדְרָם שֶׁאֲמָרוּ לְמַלְךְ הַנְּרָאָה שֶׁנִּתְּנָה עֲמָנוּ אֵל מוֹשֶׁה
עֲבוּהֵנִי לַעֲבוֹת הָרֶךְ לוֹ לַעֲרוֹת הֵנִיעַ לַעֲרוֹת הָרֶךְ לוֹ לַעֲדוֹת מוֹשֶׁה
לַעֲדוֹת הָרֶךְ לוֹ לְאֶנְשֵׁיכֶם הֵנִיעַ לַעֲדוֹת הַתַּחֲלוֹת לוֹ לַעֲדוֹת
מִתְרַעְמִים עַל הַמֶּלֶךְ שֶׁנִּתְּלָטֵט עָלָיו הַמֶּלֶךְ צִרִיךְ לְהִתְרַעֵם
עֲלֵיהֶם שֶׁשֶׁבִּילָם נִתְּלָטֵט עַל דֶּרֶךְ זֶה הִלָּכָה שְׂכִינָה כֹּה כִיּוֹם
שְׁלִישִׁים וְשִׁשָּׁה מִלִּי כְּדִי שִׁיכְנֹסוּ יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ הַתַּחֲלוֹת יִשְׂרָאֵל
מִתְרַעְמִים לִפְנֵי הַמֶּקֶם שֶׁנִּתְּלָטֵט עַל דֶּרֶךְ זֶה וְהַמֶּקֶם צִרִיךְ
לְהִתְרַעֵם עֲלֵיהֶם שֶׁשֶׁבִּילָם הִלָּכָה שְׂכִינָה שְׁלִישִׁים וְשִׁשָּׁה מִלִּי
כְּדִי שִׁיכְנֹסוּ יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ יִיָּאֵבָר מִשֶּׁה קוֹמָה יִי וְכֹתוּב אֶחָד אֹמֵר
עַל פִּי יִי וְחִבּוֹרָה פִּי יִי וְסִעוּ כִּיֵּד וְתִקְיִימוּ שְׁנֵי כְּתוּבִים הֵלֵל וְ
מִשָּׁל לְמַלְךְ בִּשְׂר וְדָם שֶׁאֵם לַעֲדוֹת הַנְּרָאָה שֶׁתְּעַמְדִּינִי בִּשְׂבִיל
טֵאנִי הוֹלֵךְ לִיתֵן יִירוּשָׁה לִבְנֵי דָא לֵמַח הַדָּבָר דְּרֹמֵר לְמַלְךְ
בִּשְׂר וְדָם שֶׁהִיָּה מִהֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ וְנִהָג אוֹחֹבָה עֲמוּ כְּשֶׁהוּא נֹסֵעַ
אוֹמֵר אֵינִי נֹסֵעַ עַד שִׁיבֹוֹת אוֹחֹבִי וְכִשְׁהוּא חוֹנָה אֵם אֵינִי חוֹנָה
עַד שִׁיבֹוֹת אוֹחֹבִי נִמְצִית מִקֵּיִם עַל פִּי יִי וְחִבּוֹ וְעַל פִּי יִי וְסִעוּ
קוֹמָה יִי וְיִפְרָצוּ אוֹרֵיכֶם אֵילוֹת הַכּוֹכָבִים וְיִנּוֹסוּ מִשְׁבָּאִי אֵילוֹ
הַרְדוּמִין מִפְּנֵ

אבותיכם יוסף עליהם ככם אלף פעמים / אמרו לו משה רבינו
הרי אנו מובטחים לברכות הרבה ואתה נותן קצבה לברכותינו
אמר להם אני בשר ודם יש קצבה לברכותי זו משלי אבל הוא
יברך אתכם כאשר דבר לכם כחול ימים וכצמחי ארמה וכדני
הים וכוכבי השמי' אבל הוא יברך אתכם כאשר דבר לכם לרוב
ובנחה יאמר / מגיד הכתוב שאין שכירה שורה למעלה אלא
באלפים ורבבות שנאמר רכב אלהים רבותים אלפי שנאן /
וכשם שאין שכירה שורה למעלה אלא באלפים ורבבות כך
אין שכירה שורה למטה לא באלפים ורבבות / סליק פסקא
ויהי העם כבתאוננים / אין ויהי אלא שהיה להם דבר
מתחילה בלמד שהיו בקולקלי וחזרו לקילקולם
הראשון / ויהי העם / אין העם אלא הרשעים שנ' מה אעשה לעם
הזה עד אנרי נאצוני / העם הזר / העם הזה / העם המאגים
לשמוע / וכשהוא קורא עמי / אין עמי לא כשרים שנ' שלח עמי
ועבדני / עמי בה עשיתי לך ומה הלאיתך ענה כי / עמי זכור
נא / כמתאוננים / אין מתאונני' לא מתרעמים מבקשים עליה
לפרוש כאחרי המקום שכן הוא אומ' ביום כן אחאב דעונא
וראו כי בתאנה הלא לי / וכן הוא אומר בשמשון כי תואנה
הוא כבקש מבלשתים / רבי אליעזר אומר אין כמתאוננים
אלא כבתלהמים / וכן הוא אומר דברי נרגז כמתלהמים / וכן
הוא אומר ותרנגו באהלים / מהו כבתלהמים / סכין ירדה מן
השמים ובקעה את כריסו שנאמר והם ירדו חרדי בטן / ר' יהודה
אומר אין כבתלהמים אלא ככדורים את עצמם שנאמר לא
אכלתי באוני ממנו / רבי אומ' כמתאוננים רע / אין רע אלא
עבודה זרה שנאמר כי תעשו הרע בעיני' / באוני' / מלבד שהיו
ישראל מתכוונים להשמיע את הבקום / היה ר' שמעון אומ' משל
לכה הדבר דומה לאהר שהיה בקלל את המלך הירי המלך
עובר אמרו לו שתוק שלא ישמע המלך אבר להם מי יאמר
לכם שלא הייתה כוונתי כי אם להשמיעו ואף ישראל מתכוונים
להשמיעו למקום / ושמעו' / שמעו המקום ונתמלא עליהם
חיבה ותכער בם אש' / ירדה אש מן השמי' והיתה קופלת בהם
מתחתיה עד שלא עמדו לא בין ההים למתים ולא בין המתים
לחיים / אבל אי אתה יודע במי גנעה האש תחילה והרי הוא
אומר ותאכל בקצה הרמחנה כי אומ' אילו הנרי' הנתונים בקצה
המחנה / רבי שמעון בן מנסיא אומר ותאכל בקצה המחנה
במוקעים שבהם / בגדולים שבהם וכן הוא אומר ושימו העם
אותו עליהם לראש ולקצין / סליק פסקא

ויצעק העם אל משה / וכי מה היה משה מועילם והלא
אין דאוי לומר אלא / ויצעק העם אל' / ומה תל'
ויצעק העם אל משה היה רבי שמעון אומר משל לכה הדבר
דומה למלך בשר ודם שכנס על בנו והלך לו הבן ההוא אצל
אחיו של מלך / אמר לו צא ובקש לי מאבא / כך הלכו ישראל
אל משה אמרו לו בקש עלינו בלפני המקום / יכול שעייכ
משה בידו תל' ויצעק משה אל' / יכול שעייכ בידו המקום תל'
ותשקע האש ששקעה האש בבקובה / ואילו חזרה לה לשמים
כופ' היו יהודים לקילקולם / חזרה לאות מכל הרדות
היתה קופלת את כל הרחוקות אלא ותשקע האש ששקעה
בבקובה / ויקרא שם המקום ההוא תבערה / אין תבערה אלא
כאדם שהוא אומר תבער אש פלוני במקומו כך אמ' להם משה
לישראל עשיתם תשובה ותשקע האש / ואם לאו עדיין היא
בבקובה / כי תבער בכ אש' / על מה שאירע נקרא / ולא כך
היה שמו בקודם / כיצא בו ויקרא שם המקום ההוא מכר
ומריב / ולא כך היה שמו בקודם תל' על ריב בני ישראל / על

מה שאירע נקרא שמו / כיצא בו ויקרא שם המקום ההוא
קדרות התאוה / יכול כך היה שמו בקודם תל' כי שם קדרו את
העם הכתמים על מה שאירע נקרא / אבל עדיין אי אתה יודע
מי היו אותם המרגלי' את ישראל לדבר עבירה / הרי הוא אומר
והאכסוף אשר בקרבו / אילו הגרים המוספים מכל מקום /
רבי שמעון בן מנסיא אומר אילו הזקנים שנ' אכפה לי שבעים
איש בוקני ישראל / אם כך היו הזקנים קל וחומר לשאר בני
אדם / כיצא בו ויראו בני האלהים את כבוד האדם / מה היו בני
הדיינים עושים היו אווזים נשים מן השוק ומענים אותם / אם
כך היו בני הדיינים עושים קל וחומר לשאר הפרטין / התאו
תאוה / יכול שהיו בתרעמים על דבר שלא טעמו מימיהם
תל' התאוה תאוה היו בתרעמים על הזמן שהיה יורד בכל יום
ולא היו מתרעמים על דבר שלא טעמו אותו מימיהם שנאמר
וישבו ויבכו גם בני ישראל / מלבד שאף הראשונים היו בני
ישראל / ויאמרו מי יאכלנו בשר / וכי מפני שלא היה להם בשר
מתרעמים / והלא כבר נאמר ונס ערב רב עלה אתם צאן ובקר /
יכול אכלום מתדבר וזלא בכניסתן לארץ הוא אומר ומקנה רב
היה לפני ג' ולבני ראובן אלא שמבקשים עליהם והאך
לפרוש מן המקום / סליק פסקא

זכרנו את הדנה / וכי יש בענין שהיו המצרים נותנים
להם דנים כהנם והלא כבר נאמר ואתם לכו
עבדו ותכן לא ינתן / לכם / אם תכן לא היו נותנים להם כהנם
ודנים היו נותנים להם כהנם / ובר' אני אומר חנם מן
המצות / זאת הקישושים / ר' שמעון אומר מפני מה הן כשתנה
להם לכל דבר שהיו רוצים חוץ מחמשת המינים הללו / משל
למלך בשר ודם שבכר בנו לפי דגו והיה יושב ומפקדו ואומר
לו הנראה שלא יאכל מאכל רע ולא ישתה משקה רע ובכל כך
היה הבן ההוא מתרעם על אביו לומר שלא מפני שאהבני
אלא שאי אפשר לו שאוכל / וחכמים אומרי' מן היה משתנה
להם לישראל לכל דבר שרוצים אלא שלא היו רוצים בעיניהם
שנאמר אין כל בלתי אל המן ענינו / אין לנו אלא מן בשחר
ומן בערב / סליק פסקא

ועתה נפשינו כיהא אין כל / אמרו עתיד ליתפח בתוך
כריסנו להורגנו יש לך לרוד אשה שאין מציא
בה שאוכל / אמרו לו רבי שמעון ומה אתה מקיים ויתר תהיה
לך על אזניך / אמר להם מה שתגרי אומות העולם מוכרים
להם יוצא מהם אבל הכן אין יוצא מהם לעולם / שנאמר להם
אבירים אבל איש במובלע באבירים / אין כל בלתי אל המן
ענינו / את סבור כל מה שאמר זה אמר זה לא מה שלא אמר
זה לא אמר זה / יש אומרי' בלתי אל המן ענינו והמקום בפיים
את כל באי העולם ואומ' להם בואו וראו על מה אליו מתרעמים
עלי והמן כזרע גר הוא ועינו כעין הכדור / כענין שנאמר וזהב
הארץ ההוא טוב שם הכדור / כיצא בו אתה אומ' ויכר יהודה
ויאמ' צדקה ממני / והמקום הכני' על ידו ולא יכף עוד לדעתה /
כיין שידע שכלתו היא לא יכף עוד לדעתה / כיצא בו אתה
אומר ואתה עוף ויגע / על ישראל הוא אומ' ואתה עוף ויגע / ועל
עמלק הוא אומר ולא יא' ישראל / כיצא בו מדוע בוש רכבו
לבוא אברה אמו של סיסרא / חכמות שדותיה תענינה אף היא
תשיב אברה לה / אברה אשתו הלא ימצאו יחלקו שלל / נתגלו
דברים שאברה אמו של סיסרא לרבוה ברוח הקודש אמר לה
אל תצפלי לבנך סיסרא מעתה / כן יאבדו כל אויבי' / כיצא
בו או' לנו מי יצילנו מיד האלהים האדירי' האלה עד כאן אמרו
צדיקי' / אבל רשעים אמרו להם האלהים המכים את המצרים
בכל

קמיצה שקמצו ביום שמת בומשה שאכלו ממנו כל ארבעים שנה לא יצולאכול מתכונת ארץ כנען / וכדדת הטל / מלמד שהיה יורד על האיסקופים ועל המוזות וכול היו אוכלים משונף ומלוכלך / תל והנה על פני הדבר דק מהוספס / כגלוד היה יורד תחילה ונעשה לארץ כמין סק / בקוטלם והמן יורד עליו ומשם היו ישראל מלקט / ואוכלי הרי למטה / אבל למעלה יכול יהיו השקצים והזוכים שוככים עליו / תל ותעל שכנת הטל / מלמד שהיה מונח כמין דלוסקמא כאילו מונח בתוך דלוסקמא והם קורים קרית שמע ומתפללי ואדם יוצא לפתח ביתו ומלקט פרנסתו ופרנסת ביתו ואחר כך חזם השמש ובנס / כיצא בדבר ר' שמעון אומ' מפני מה לא יהיה יורד בפעם אחד בשנה כדי שיהפכו את לבן לאביהם שבשמים / משל למדת הדבר דומה למלך שגזר על בנו להיות בפרנסתו פעם אחת בשנה ולא היה מקביל פני אביו אלא בשעת פרנסתו / פעם אחת חזר וגזר עליו להיות מפרנסתו בכל יום אבר הכן אפילו אינו מקבל פני אביו אלא בשעת פרנסתו דיי / כי כך ישראל היה בכיתו של אדם חמש זכרים או חמש נקבות הרי יושב ומצפה ואומ' שמא לא ירד המן למחר ונמצאו מתים כרעק / והי רצון מלפניך שירד / ונמצאו הופכים את לבם לשמים / כיצא בדבר ר' דוסתאי כרבי יוסי אומ' מפני מה לא ברא המקום חמים בירושלם כחמי טבריא כדי שלא יאמר אדם לחבירו נלך ונעלה לירושלם הא אם אין אנו עולים אלא בשביל רחיצה אחת דיינו ונמצית עליה שלא לשבח / סליק פיסקא

וישמע

משה את העם בוכה למשפחותיו והיה רבי נהוראי אומ' מניין שהיו ישראל מצטערים בשעה שאמר להם משה לפרוש מן העריות מלמד שהיה אדם נושא את אחותו ואחות אביו ואחות אמו ובשעה שאמ' להם משה לפרוש מן העריות היו מצטערים / כוכר למשפחותיו / לפי שגבר לכן בחט נזדווגו משפחות משפחו והוא אומ' את הדבר כרבי / איש לפתח אהרל / מלמד שהיו ממתינים למשה עד שיוצא מפתח בית המדרש / והם יושבים ומתדעמים / ויחר אף יי' מאד וכעני משתדע / כאן הקב"ה ממיד ומשה מבכיר / אבל במעשה העגל הקב"ה מבגדיה ומשה ממיד / סליק פיסקא / **ויאמר** יי' אל משה למה הרעות לעבדך / האנכי הרייתי את כל העם הזה ואם אנכי יליצתיהו / והיון דבר לו כן בשעה שאמר לו לך נחה את העם אל אשר דברתי לך לפיכך הדבר תלוי בך או לא תלוי בך תל וידיך יי' אל משר ואל אחרן ויצום אל בני ישראל / אמר להם היו יודעים שסרבנין ושרחנין הם אלא על מנת שתקבלו עליכם שהיו מקללים אתכם ומוקלים אתכם כאבנים / מאין לי בשר / וכי אחד הוא או שנים לסובלם / לא אוכל אנכי לבדי שאת אתכם / אם ככר את עושה לי הרגני נא הרג / לפי שהראה הקב"ה למשה סדר פורענות העתידה לבוא עליהם היה ר' שמעון אומ' משל למת אדבר דומה לאחר שיצא ליהרג הוא ובניו / אמר לכפלקטור הרגני עד שלא תהרג את בני / לא כשם שבצדקיהו וישחט את בני צדקיהו לטימו ואח"כ ואת עיני צדקיהו עיור / כך אמר משה לפני המקום אם ככה את עושה לי הרגני נא הרג / הוא יפה לי להורגני תחילה ואל אראה כפודענות העתידה לבוא עליהם / סליק פיסקא

ויאמר

יי' אל משה אספה לי שבעים איש / למד נאמר לפי שהוא אומ' לא אוכל אנכי לבדי / אל המקום מה שביקשת נתתי לך אספה לי שתהא סנהדרין לטמי שבכל מקום שז' לי קיים לעלים ולעולמי עולמים / כבהנים הוא אובר

וכנה

בכל מכר במדבר / אמרו לו עשר מכור היו לו והביאם על המצרים שוב אין לו מכה מעתה / אמר להם המקום אתם אומרים שאין לי מכה / מכה אביא עליכם שלא נהייתר מעולם ויהיה אחד מהם יושב בשבד ועכבר יוצא מן התחום ושומט את בני מעיו וחוזר לתחום וכן הוא אומר ותכבד יי' על האשדודי / כיצא בו ויאמרו כל השרים וכל העם לא חכהנים אין לאיש הזה משפט מות / ויקומו אנשים מוקי הארץ ויאמרו אל כל קהל העם / מיכר המורשתו היה נביא ההמת המיתו חזקיה מלך יהודה עד כאן אמרו צדיקים / אבל רשעים מהן אומרים גם איש מתנבא בשם יי' אוזיהו בן שמעיה / וישמע המלך יהויקי ויבשך המלך להרוג וישלח המלך יהויקי אנשים על מצרים ויוציאו את אוזיהו / אמרו כשם שאוריה נהרג כך ירמיהו חייב ליהרג אך יד אחיקם בן שפן היה את ירמיהו לבלתי תת אותו ביד העם להמיתו / כיצא בו ויי' שכני עד הבוקר לפי שהיה יצר הרע יושב ומצער כל הילה ואומר אתה פנוי ומבקשת אשה והיא פנויה ומבקשת איש מלמד שהאש ניקנית בכעלה עמוד ובוא אליה ותהי לך לאשה נשבע ליצרו הרע ויי' אס אנענה / ולאשרת אמר שכני עד הבוקר אף כאן אתה אומר / אין כל בלתי אל הכן עינינו / את סבור שעל מה שאמ' זה לא אמר זה ועל שאמר זה לא אמר זה / ישראל אומרים בלתי אל הכן עינינו והמקום מפיים ואומר להם בואו וראו כולם / ברכתיב לעיל עד שם הברדול ואכן השווה / סליק פיסקא / **שטן** העם ולקטו / יכול מפני שמצטערים עליו בשעת לקיטתו היו מתרעמים תל שטן העם לפתח ביתו

היה יושב ומלקט פרנסתו ופרנסת ביתו ואחר כך חזם השמש ובנס / ושחנו ברחים / והלא לא ירד לרחים לעולם אלא מלמד שנשתנה להם לכל הנישחנים שבירח / או דכו במדוכה / והלא לא דכו במדוכה לעולם לא מלמד שנשתנה להם לכל הדוכים במדוכה / יכול לא היה משתנה להם אלא לאילו בלבד / מנין אתה אומ' כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא צרכו אשה למיני בשמים אלא מן המן הייתה מתקשטת / תל דכו או דכו / ואומ' זה ארבעים שנה יי' אלהיך עמך לא חסרת דבר / ובשרו בפרור / והלא לא היה לקריהו לעולם / אלא מלמד שנשתנה להם לכל המתבשרים בקריהו ועשו אותו עונות / והוא לא ירד לתגור לעולם אלא מלמד שנשתנה להם לכל המתאפים בתגור יכול לא היה משתנה לא לאילו בלבד / מנין לשאר המלקטים שכשדה תל לקטו ולקטו / משל לאדם שאמ' רוצה אני שאוכל ענבים רוצה אני שאוכל תאנים / והיה טעמו כשעם לשד השמן / זהו לשון טורקוס / לא משמש לשלשור לשוננו / הלייש והשמן והדבש כלייש זה שערך בשמן ובקושף ברבש / כך היה בריתו של מן / וכך היו ישראל כשירי אוכלים אותו / דבר אחר והיה טעמו כשעם לשד השמן / מה הדר הזה לתינוק עיקר והכל טפילה לו כך היה המן עיקר לישראל והכל טפילה להם / דבר אחר מה הדר הזה אפילו תינוק יונק הימני כל היום כולו אינו מזיקן כך המן אפילו ישראל אוכלים מהם כל היום כולו אינו מזיקן / דבר אחר מה הדר הזה שהוא מין אחד ומשתנה למיני הרבה / כך היה המן משתנה להם לישראל לכל דבר שהם רוצים / משל אומ' לאשה אל תאכלי שום ובעל מפני התינוק / דא מה הדר הזה תינוק מצטער בשעה שפורש ממנו / כך היו ישראל מצטערים בשעיר שפירשו מן המן שנ' וישבות העם ממחרת / משל / אומרים לאדם מפני מה אתה אוכל פת שעורים מפני שאין לי פת חטים / מפני מה אתה אוכל חרובי מפני שאין לי רבילה / כל אילו היו בידן של ישראל / אותה

את יי' שאילו סילקתי שכניתי מביניכם לא נכנסתם אמ' להם
הבקים מי גרם לכם לומר' דברים הללו שנתתי שכניתי ביניכם
שאיילו סילקתי שכניתי מביניכם לא נכנסתם לתוך דברים
הללו לכן נאמר יען כי באסתם את יי' סליק פיסקא'

ויאמר משה שם מאות אלף רגלי' ר' שמעון בן יוחי אומ'

רבי עקיבא היה דורש בו דבר אחד ואני דורש בו
שנים דברים ודברי' נראים משל רבן הרי הוא אומ' הצאן

והבקר ישחט להם ומצא להם אפילו אתה מכניס להם כל צאן
ובקר ספיקין הן להן' ואני אומר וכי מפני שאין להם בשר הם

מתרעמים והלא כבר נאמר בציצאתם במצרי' וגם ערב רב עלת
אתם וצאן ובקר יכול שאכלום כבודך' תל' ומקנה רב היה

לבני נד ולבני ראובן אלא שמבקשים עלילת הוי' לפרוש
מאחרי המקום' את כל דגי הים יאסף להם אפילו אתה מכניס

להם דגים לאכול היו מתרעמים' והלא הלאה עמם באר
במדבר והייתה מקלת להם דגים שמינים יותר מצרכם אלא

שמבקשים עלילה הוי' לפרוש מאחרי הבקום' דבר אחר לפי
שהראוהו המקום לבשר סדר פורענות העתידה לבוא עליהן'

אמר משרה לפני הבקום אדני כלום הגון להם שאתן להם
ותהרגם' אומרים לחבור טול כור של חטים ונתתך ראשך'

אומרים' לאדם טול כבר ודד' לשאול' אמר לו אם לאו מר
אתה אומר' אמר לו הרנינו הולך ומפייס' אמר לו עד שאתה

כאן אני אומ' לך שאין שומעים לך' כיון שהלך משרה אצלם
אמר להם הדי' יי' תקצר' הן הכר צור וזיונו מבינו ונחלים

ישטופו' הגם להם יוכל לתת אם יכין שאר לעבו' אמרו פטרת
היא זו אין בוכה לתת אלינו שאילתינו' ויצא משה וידבר אל

העם' וייר' בעבוד עין' וישארו שני אנשים במחנה' וישאום
בקלפי נשתתרו לפי שאמר לו הקב' למשרה' לכו לו שבעים

זקנים אמר משה מה אני עושה הרי הם גופלים ששה וששה
לכל שבט ושבט' וחמשה חמשה לשני שבטים' איורה שבט

מקבל עליו לכוור חמשה' עשה משה תקנה נטל פיתקים
ובתב פתקים' ונטל שני פיתקים חלקים וכלל והטילם

לחור קלפי' א' להם בואו וטלו פיתקים כל מי שנטל פיתק
וכתוב עליו וכן היה אומר לו משה כבר קידשך' הבקום' וכל

מי שהיה נטל פיתק שלא היה כתוב בכתוב וכן היה משה אומר
לזמן השמים הוא בזה אני יכול לעשות לך' כיוצא בזה אתה

אומ' ואת פדיו' השלטה אבר משה מה אני אעשה עכשיו כל
אחד ואחד אב' פדאני לוי' עשה משה תקנה נטל פיתקים וכה ב

עליהם לוי ונטל פיתקים וכתב עליהם כסף חמשת שקלים
ובללם והטילם בקלפי' אמר להם בואו וטלו פיתקים כל מי

שנטל פיתק וכתוב היה עליו בן לוי אומ' לו כבר אתה פדוי ומי
שנטל פתקו וכתוב עליו כסף חמשת שקלים היה משה אומר

לוי צאתן פדיונך' רבי שמעון אומר במחנה נשתתרו' לפי
שראו את משה שמכר לו הזקנים אמרו אין אנו כרי' לגדולת

זו הלכו והסמינו את עצמם' אמר להם המקום אתם מעינותם
עצביכם אני אנרל אתכם יותר ככולם בשבעים זקנים אומר

ויתנבאו ולא יספוג נתנבאו לפי שעה' כאלדד ומידד הוא אומר
ויתנבאו במחנה שהיו מתנבאים עד יום מותם והיו אומרי'

בשה מת ויהושע מכניס את ישראל לארץ' סליק פיסקא'

וירץ הנער ויגד למשרה' ויש אומרים זה יהושע כענין
שנ' ומשרתו יהושע בן נון נער' ר' שמעון אומ' הרי

הוא אומר ויען יהושע בן נון משרת משה הוא לא היר' ראשון
יהושע' אדני משה כללם' אמר רבנו כללם מן העולם' בני

אדם שמכשרים בשורה זו רעה' רבי אומר אומרם ביוקים
ובקולרות

'כחנו לי' בלויס הוא אומ' והיו לי הלויס' בישראל הוא אומר
כי לי בני ישראל עבדים' כבדוהו הוא אומר כי לי כל כבוד
בבני ישראל' בבקדש הוא אומר ועשולי בקדש' כבדוהו הוא

אומ' מזבח אדמה תעשה לי' בשמן המטהה הוא אומר שמן
משחת קודש יהיה זה לי' במלכות הוא אומ' כי ראיתי בבני לי

מלך' בקדבנות הוא אומ' להקריב לי במועדו' הא בכל מקום
שנאמ' לי קיים לעולם ולעולמי עולמים' שבעים איש' שתהא

סנהדרים של שבעים' שבעים איש' שיהיו בעלי חכמה בעלי
גבורה ותיקים ופסיקים' מוקני ישראל' לא במקום אחד ולא

בשנים המקום הולך כבוד לזקנים' ובכל מקום שאתה מוצא
זקנים הבקים הולך כבוד לזקנים' כיוצא בו אתה אומ' לך

ואספת את זקני ישראל' ואל משה אמר עלה אל יי' אתה ואהרן
דבר ואביהווא ושבעים מוקני ישראל' ואל הזקנים אמר שבו

לנו בזה עד אשר נשוב אליכם' ויהי ביום השמיני קרא משה
לאהרן ולבניו ולזקני ישראל' הא בכל מקום שאתה מוצא

זקנים המקום הולך כבוד לזקנים' ר' שמעון בן יוחי אומ' מניין
שאף לעתיד לבוא כן המקום הולך כבוד לזקנים שנ' והפרת

הלכנה ובכסה התחמך מלך' יי' צבאות כהר צין ובירושל' ונגד
זקניו כבוד' והרי דברים קל וחומר ובר' אם מי שאמר והיה

העולם עתיד לחלוק כבוד לזקנים קל וחומר בשר ודם עתיד
לחלוק כבוד לזקנים' וכן אתה מוצא שהבקום מצטער על

זקן אחר כנגד כל ישראל שנ' קצפתי על עמי חיללתי נחלתי
כביכול כחוללים על הכל אבל על זקן הכבוד עולה מאד'

אשר ידעת כי הם זקני העם' אתה צריך לידע אם ברוכים הם
לפני כי הם זקני העם ושטוריו' מלמד שאין אדם יושב בישיבה

שלמטה אלא אם יושב בישיבה של מעלה עד שהכריות ברגנות
עליו ואומרים איש פלוגי כשר וחסידי ונאה להיות חכם ושומר

כמה שנ' ויראו שטוריו בני ישראל אותם ברע לאמ' ואמרת הואיל
וראו עצבם בצער ההוא של מצרים' ויראו ויראו ברויח עמך'

ולקחתם אותם אל אר' מועד' אמר לו קום בדברים תחילת
אמור להם דברי שבח אטריכם שנתמניחם' והחזו ואומר להם

דברי פנים היו יורקים שטורחנים וסודבנים הם על מנת כן תהו
מקבלים עליכם שיהומקללים אתכם וסוקלים אתכם כאבני'

כה שהתנתי עמך התנה עבכם' והתציבו שם עמך' הכניסם
עמך אל אהל מועד' ויהיו כל ישראל נוחים בהם אימה ויראה

זכנוד כבו שנוהגים בך' והיו אומרי חביבים אילו שנכנסו עם
משה לטמוע דיבור כפי הקדוש ברוך הוא' סליק פיסקא'

זו אחת מעשר ירדות שכתובות בתורה' וירדתי
עמך ולא עמכם' ואצלתי מן הרוח' למה משרה

דומה באותה שעה לר' שמונה על גבי גבורה' ודלקו מבני
נרות הרכה ולא חסר אורו כלום' כך לא הייתה חכמתו של

משה חסירה כלום' ונשא אתך' למה נאמר לפי שהוא אומר
איכה אשא לבדי טורחכם ומשאכם וריבכם' לכן נאמר ונשאנו

אתך במשא העם' סליק פיסקא'

ואל העם נאמר התקדשו למחר' אין התקדשו אלא
התקינו עצביכם לפורענות כשהוא אומ' הקדישם

ליום הריגו' ואומר קדשו צום קראו עצה' ואומר וקידשתי
עליך בשחיתים כי בכיתם באוני יי' לאביר' לא יום אחד תאכלי

עד חודש ימי' בכשרים הוא אומ' עד חודש ימים' כשמתמנים
ומתמשים על מישותיהם ואחר כך הייתה נשמתם יוצאת'

ברשעים הוא אומר הבשר עורבו בין שיניהם כיון שהיו נותנו
לתוך שיניו היתה נשמתו יוצאת' והיה לכם לזכר שתהו

ברחיק' אותו יותר כמה שהייתם בקרבים אותו יען כי מאסתם

ובקולות כמה שו' ונתתם אותו בית הכול' / ויאמר לו משר' /
המקנא אתה לי אמר לו יהושע כך אני מקנא לראי אתה כיוצא
בו ולואי כל ישראל כיוצא כך / מיתן את כל עם יי' נביאים /
ואסף משה אל המחנה / מלמד שלא הביא עליהם הפורענות
עוד שנכנסו כל הצדיקים במחנה / סליק פיסקא

ורוח נסע מאת יי' / מלמד שהיתה פורחת כגוים האילו
של צמר / ויגז' שלום מן הים / יש אומרים הרגז
בירידתה יותר ממר' שהרגה כאכילתה / ויש ע'ל המחנה
כדרך יום כה / כלפי צפון / וכדרך יום כה / כלפי דרום / ר' שמעון
אומ' כדרך יום כה מלמע'ל / וכדרך יום כה מלמט' / וכאמתים
על פני כל הארץ / מלמד שהיתה פורחת ועולה על רום מן
הארץ שתי אמות / כיו' שלא יהיו מצטערים עליהם בשעת
לקיטתה / סליק פיסקא

ויקם העם כל היום ההוא / אל תהי קורא הממעיש /
הממעט / העצלים והחנינים שבהם נכנסו להם
מאר' כור / וישטחו להם שטוח / ר' יהודה אומר אל תהי קורא
וישטחו לא וישטחו מלמד שטעונים שחיש' / ר' אב' אין צריך
שהרי כבר נאמר וימטר עליהם קעפר שאר' / מלמד שטעונים
שחיש' / ונת'ל וישטחו להם שטוח מלמד שהיתה עשויה
משטחים / משטחים / סביבות המחנה / יכול כדרך שנכנסו
הימינו הרבה כך אכלו ממנו הרבה תלמוד לומר הכשר עודינו
בין שיניהם / כיון שהיה נותנו לתוך פיו לא היה כתחיל לפוסקו
עוד שנשמתו יוצא / כענין שכל לא זדומתאות / עוד אכלם
כפיהם ואף אף ע'לה בהם ויהרג בששמיניהם / ואף י' חרה בעם /
מל' ששלח עליהם המקום מכה קשה שלא היה כיוצ' בזה מיום
שיצאו ממצרים / ויקרא שם המקום ההוא קברות התאוו / יכול
שהיה שמו מקודש תלמוד לומר כי שם קברו את העם המתאוו /
על מה שאירע נקרא / ולא היה שמו מקודש / מקברות התאוו
נסעו העם חצירו היו וזויתה בשעה שנצטרעה מרים / סליק

ותדבר מרים ואהרן במשר' אין דיבר בכל מקום אלא
לשון קשה / וכן הוא אומ' דיבר האיש ארונה הארץ
אתנו קשות / וידיבר העם באלהים ומשה / וכן אין דיבר בכל
מקום אלא לשון קשה ואין אמירה בכל מקום אלא תחנונים
וכן הוא אומר ויאמ' אל לא אחי תרע' / ויאמר שמעו נא דבריי /
ותדבר מרים ואהרן במשה / מל' ששיניהם דברו בו לא שמרים
פתחו כריבר שלא הייתה מרים יכולה לדבר בפני אהרן / אלא
מפני צורך השעה כיוצא בו אתה אומ' ובאתה אתה וקראת את
המגילה אשר כתבת אתה מפני ירמיהו ולא שהיה ברוך רגיל
לדבר בפני ירמיה לא מפני צורך / ותדבר מרים ואהרן במשה /
מניין הייתה מרים יודעת שפירש משה מפריד וריביה אלא
שראת צפורה שאי' מתקשטת בתכשיטי נש' / אמר' לה מה ר'ך
שאי' את מתקשטת בתכשיטי נשים אמ' לה אין אחיך מקפיד
בדבר לכן ידעה מרים ואמרה לאחיה / ושניהם דברו בו / והרי
דברים קל וחומר / ומה מרים שלא נתכוונה לדבר באחיה
לגני' לא לשבח ולא למעט מפריה וריביה אלא לרבות / בינה
לבין עממה כך נענשה / המתכוין לדבר בזהויר לגני' ולא
לשבח ולמעט מפריה וריביה ולא לרבות בינה לבין אחיהם ולא
בינו לבין עממו על אחת כמה וכמה / ודברים קל וחומר עוזי'ר
המלך שלא נתכון ליטול לו גדולה ולא בשביל כבוד עצמו לא
בשביל קונו / כך נקנש המתכון ליטול לו גדולה בשביל כבוד
עצמו ולא בשביל קונו על אחת כמה וכמה / על אודות האשה
הכושית / מני' הכתוב שכל מי שהוא רואה אותה היה מודר
בניהו / וכן הוא אומר אני מלכה ואבי יסכה אלא שהכל סוכים

ביופיה שו' ויראו אתה שרי פרעה ויהללו אותה אל פרעה / רבי
א'עזר בנו של ר' יוסי הגלילי אומר צפורה צפו וראו מה נאה
האשה הכושית / וכי כושית הייתה אלא כדונית היתה שנאמר
ולכה מדין שבע בבל / ומה תל' כושית / מה כושי משונה בעורו
כך צפורה משונה בניהו יותר מכל הנש' / כיוצא בו אתה אומ'
שגיון לדור אשר שר ל' על דברי כוש בן ימיני / וכי כושי הורג
אלא מה כושי משונה בעורו אף שאול משונה במראיו שנאמר
משכמו ומעלה נבזה מכל העם / כיוצא בו אתה אומ' הלא כבני
כושים אתם לי בני ישראל / וכי כושים היו אלא כושי משונה
בעורו אף ישראל משונים במצוות יותר מכל אומות העולם /
כיוצא בו אתה אומ' וישמע עבד מלך הכושי / איש סרים / וכי
כושי היה אלא מה כושי משונה בעורו כך היה ברוך בן נריה
משונה במעשיו יותר מכל בני פלשין של מלך / כי אשה כושית
לקח' למה נאמר לפי שהוא אומ' על אודות הכושית / אלא מה
תל' כושית לקח' יש לך נוחה ביופיה ולא במעשיה / במעשיה
ולא ביופיה כמה שכל כוס זהב כאף חזיר אשה יפה וסרת טעם /
זאת נאה נוחה בניהו ונוחה במעשיה לכן נאמר אשר כושית
לקח' / סליק פיסקא

ויאמר הרק אך במשה / והלא אף עם אבותינו ובר
הקדוש ברוך הוא ולא פירשו מפריה וריביה /
הלא גם בנו דיבר / ולא פירשו מפריה וריביה / וישמע יי' /
מלמד שלא הייתה שם בריה אלא כינו לבין עצמו דברו בו /
וישמע יי' / רבי נתן אומר אף בפניו של משה דברו בו שנאמר
וישמע יי' / והאיש משה / לא שכבש משה על הדיבר / סליק
והאיש משה עניו מאד / עניו בדעתו / אתה אומר עניו
בדעתו או עניו בגופו תל' ועשית לו כאשר עשית
לסיוחן מלך האמורי ולעוג מלך הבשן / ירד על סיוחן והרגו על
עוג והרגו / לא עניו מאד עניו בדעתו / אתה אומ' עניו בדעתו או
עניו בממונו תל' והאיש משר' עניו מאד / מצינו שהכפיר של
לוחות של משה היה שו' בעת ההיא אמר' אלו פסול לך שני
לוחות אבני / והלא מעשה לבנות הספיר / בקיש מעשה לבעטתה מה
תחת רגליו האמור להלן של ספיר אף מעשה האמור כאן של ספיר /
מכל אדם אשר על פני הארצה / ולא מאבות / ר' יוסי אומר אף
מאבות / מכל האדם / ולא ממלאכי השדות / סליק פיסקא

ויאמר יי' פתאום / רבי שמעון בן בנסיא פתאום נתיירא
משר' / בפתאום וידיבר עמו / צאו שלשתכם
אל אהל מועד / מלמד ששלשתם נקראו בדיבור אחד מה שאין
הפה יכולת לדבר ומה שאי אפשר אוון לשמוע / וכן הוא
אומר וידיבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר / אחת דבר
אלהים שתיים זו שמענו / הלא כה דברי כאש באים יי' / ויר' יי'
בעמוד ענן שלא כמדת בשר ודם / מידת בשר ודם כשהוא יוצא
למלחמה יוצא בכני אדם מרובים וכשהוא יוצא לשלום אינו
יוצא אלא בכני אדם מועטים / אבל הקדוש ברוך הוא כשהוא
יוצא למלחמה אינו יוצא אלא יחידי שנאמר יי' איש מלחמה /
וכשהוא בא בשלום באלפים וברכבות / והוא בא / שנאמר
רכב אלהים ריבתיים אלפי שנאן / ויקרא אהרן / ומרים ויצאו
שניהם / מפני מה לא יצא משה עמם שלא יהיו שר' ואומרים
אף משר' היה עמם בכלל הכעס / דבר אחר בא הכתוב
ללמדך דרך ארץ שכל זמן שאדם רוצה לדבר לחבירו לא יאמר
לו קרב אליך אלא מושכו כמה שרוצה ומדבר עמו / לא שלא
ישמע נגותו של אהרן / לא שאין אומרים שבהו של אדם בפניו /
ל' א'עזר בן עזריה אומ' מצינו שאומ' מקצת שבוו של אדם בפניו

שכן מצניבנח כן אותך ראיית צדיק לפני כבודו וזה / ושלם בפניו הוא / אומר אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדורותיו / ר' לעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומ' מצינו שאומרי' מקצת שכחו של מי שאמ' והיה העולם שכ' אמרו לאלהים מה נודא מעשיך אם אומ' מקצת שכחו של מי שאמר והיה העולם / קל וחומר לבשר ודם / סליק פסקא

ויאמר שמעו נא דברי / אין נא אלה לטון בקשה והיה דברי קל וחומר / ומה אם מי שאמר והיה העולם דבר בתחנונים / קל וחומר לבשר ודם / רבי שמעון בן יוחי אומר מה תל' שמעו נא את דברי' לא שביקשו ליכנס לתוך דברי המקום / אמר להם המקום הבתינו לי עד שאדרוש / קל וחומר שלא יהיה אדם נכנס לתוך דברי חבירו ואם יהיה נביא אם ילכמראה אליו אתודע / או כשם שאני בחלום וכחיויון כך היה מדבר עם משה תל' לא כן עכבר משה בכל ביתי נאמן הוא / הוצ' במלאכי השרת / ר' יוסי אומר אף במלאכי השרת / פה אל פה אדבר בו במראה ולא בחידות / אמרתי לו לפרוש מן האשר / במראה / זו מראה דיבור / אתה אומ' מראה דיבור או אינו אלא מראה שכינה / תל' ויאמר לא תוכל לדאות פני / כי לא יראני האדם וחי' / עקיבא אומ' האדם כשבווע' וחי' אילו מלאכי השרת / אר' שמעון התיימי איני כמבטל דברי' / עקיבא אלא כמסיף על דבריו / אדם כשבווע' / וחי' / אילו חיות הקודש ומלאכי השרת / ר' אלעזר בר' יוסי אומ' לא שאינן רואים אלא אף שאינן שומעים שנאמ' ותשאני ורחושתמע אחריו קול' / ובה תלמוד לומר כילא יראני האדם וחי' כשהוא חי אינו רואה / אבל רואה הוא בשעת מיתת / וכן הוא אומ' לפניו יכרעו כל יורדי עפר ונפשו לא היה / ולא בחידות / למה נאמר לפי שהוא אומ' בן אדם חוד חידה / או כשם שאני מדבר עם הנביאים בחידות כך אני מדבר עם משה בחידות תל' ותמונת / יביש / זה מראה אחרים / אתה אומ' זה מראה אחרים / או אינו אלא זה מראה פנים תל' והסידות את כפי וראית את אחריי / ויפרש אותה לפניו והיא כתוכר פנים ואחור / והל' אף קלי הדעת וההדיוטות עושים כן כותבים / ומה תל' פנים ואחור / פנים בעולם הזה ואחור לעולם הבא / פנים בשלמותם ויחסים של צדיקים בעולם הזה / ואחור מתן שכן של צדיקים ופורענותם של רשעים לעולם הבא / וכתוב אליה קנים הגהה קנים של רשעים שכ' קנים היא וקננה / והגה של צדיק' שכ' עלי עשור ועלי בבל עלי הגיון בכינוי / והי של רשעים שנאמ' הוה על הוה באה / ובדוע לא יראתם אין תל' כעבדי במשה אלא שדברתם בי דברתם בעבדי משה / משל למה הדבר דומ' למלך בשר ודם שהיה לו אפטרופוס במדינה / והיו בני המדינה מדברים בפניו אמר להם המלך לא כעבדי דברתם אלא כי דברתם ואם תאמר אין מכיר במעשיו זה קשה מן הראשונה / סליק פסקא

וירח אף י' כס ויח' מאחר שהודיעם סירחונם אח' כך נזר עליהם נידוי / והיו דברים קל וחומר ומה את מי שאמ' והיה העולם לא בעם על בשר ודם עד שהודיעם סירחונם קל על בשר ודם שלא יכעס על חבירו עד שידועו סירחונם / ר' נתן אומר הודיעם סירחונם ואחר כך נזר עליהם נידוי שלא יאמרו כדרך שאמר איוב / הודיעני על מה תריבני / סליק

והענין פר מעל האהל / משל למלך בשר ודם שאמר לפידינו רדה את בני אבל משאלך לי רדה בפני שרחמי האב על הבן / והי דברים קל וחומר אם חס המקום על הצדיקים בשעת כעס / קל וחומר בשעת רצון שכ' כה אמר י' בעת רצון עניתיך / והנה מרי' מעוררת כשלי' מלמד שנאשרעה

כעוז ללמדך שנקי' בשר וחי / וכן הוא אומר ויאמר י' לו עוד הכא נא ידך בחיקי' ללמדך שנקי' בשר וחי / ויפן אהרן / שנפ' מצרעתו / ר' יהודה בן בתירה אומ' עתיד ליתן את החשבון על מי שאמר נתננע אהרן אם מי שאמ' והיה העולם כסה עליו ואת מנלה עליו / ועתיד ליתן את החשבון על מי שאומ' צלמך מקושש היה / אם מי שאמר והיה העולם כסה עליו ואתה מנלה עליו ועתיד ליתן את הדין מי שאמ' עקיבא בן בהר לאל' בתנחה / ויפן אהרן אל מרים / מגיד הכתוב שכל זמן שהיה רואה אותה היתה פורחת בה / ויאמר אהרן אל משה כי אדוני / אמר לו אם שוננים היינו מהו' לנו כמזיזים / אל נא תהי כמת / מה הכת' מטמא כהאל' אף מעורע מטמא כביאה / אמר אהרן נמציתי מפסיד לאחותי שאני יכול ללא לסגורה ולא לטמאה ולא לטהרה / לפי דרכינו לכונו שהיה אהרן דורש אין אדם רואה בניגעי קרוביו / אשר בציאתו מרחם אמו / מרחם אימינו אלא שכינה הכתוב בדבר / ויחל חצי בשרו / חצי בשרו היה צריך לומר כענין שנאמר כי אחינו בשרינו הוא / ויעקב משה אל י' / כענין שנ' אל נא רפא נא לה / בא הכתוב ללמדך דרך ארץ שכל זמן שאדם רוצה לבקש שאילותיו צריך שיאמר שנים שלשה דברי תחנוני' ואחר יבקש שאילותיו שנ' אל נא רפא נא לה בא הכתוב ללמדך דרך ארץ / ומה תל' לאמר אלא שאמר לו השיבני אם מרפא אתה אם לא / עד שהשיבו הקבה / ויאמר י' אל משה ואביה ידוק יקב בפניה / ר' לעזר בן עוזריא אומר בארבעה מקומות ביקש משה מלפני הקב' והשיבו לו על שאילותיו / כיצא בואתה אומ' וידבר משה לפני' / לאמר הן בני ישראל לא שמעו אלי' אין תל' לאמר אלא שאמר לו השיבני אם אתה גואלם אם לאו עד שהשיבו הקבה עתה תראה את אשר אעשה לפרעה / כיצא בו אתה אומר ויאמר משה לפני' י' ופקודי' י' אלהי הרוחות לכל בשר שאין תל' לאמר אלא שאמר לו השיבני אם אתה ממנה פרנסים אם לאו עד שהשיבו המקום שנאמ' ויאמר י' אל משה קח לך את יהושע בן נון / כיצא בו אתה אומ' ואתחנן אל י' בעת ההיא לאמר אין תל' לאמר אלא שאמר לו השיבני אם אנכם לארץ אם לאו עד שהשיבו המקום רב לך אף כאן אני אומ' אין תל' לאמ' אמ' לו השיבני אם מרפא אתה אם לאו עד שאמ' לו הקבה ואביה ידוק יקב בפניה / אל נא רפא נא לה / מפני מה לא האריך משה בתפילה שלא יהיו ישראל אומרים אחותו היא נתונה בצרה / והוא עומד ומרכה בתפילה / לא לא זהו שמשא מתפלל והמקום שומע תפילת' כמה שנאמ' ותגזר אומ' ויקם לך / ואומר אז תקרא וי' יענה שאלו תלמידיו את ר' אלעזר עד כמה יאריך אדם בתפילה אמר להם אל יאריך יותר ממשה שנ' ואתנפל לפני' / כראשונה את ארבעים היום ואת ארבעים הלילה / ועד כמה יקצר בתפילה אמר להם אל יקצר יותר ממשה שנאמר אל נא רפא נא לה / יש שעה לקצר ויש שעה להאריך / סליק פסקא

ויאמר י' אל משה ואביה ידוק יקב בפניה / ר' אחי ברבי יאשיה אומר שתי נדפ' נדפ' אילו ואביה בשר ודם גוף עד שתהא מובלמת שבעה או מה אביה בשר ודם שבעה / מי שאמר והיה העולם ארבעה עשר / דיו לכא מן הדין להיות כדון / מה אביה בשר ודם שבעה אף מי שאמר והיה העולם ארבעה עשר / תסגר / הקבה הסגירה והקבה שימאה והקבה שיהיה / שבעת ימים ללמדך שבמדינה שאדם מורד בה מודים לו / מרים המתינה למשה שעה אחת שכ' ותצב אחותו מרדוק לפיכך עיכב לה שכינה וארון כהנים ולוים וישראל ושבעת ענני כבוד שנאמ' וזעם לא נכע עד והאסף מרים / ויפן זכור

www.daat.ac.il * דעת - אתר לימודי יהדות ורוח